ZLINSZKY-KÚRIA
(2373 DABAS, KOSSUTH LAJOS ÚT 87.)

(Hrsz.: 4531; Azonosító: 6984; Műemléki törzsszám: 6975)

KUTATÁSI DOKUMENTÁCIÓ
festő-restaurátori szondázó falkép-kutatásról

Készítette: Lovas Franciska, M. Bán Beatrix, Tarbay Anna Mária
okl. festő-restaurátor művészek

2021. május

TARTALOMJEGYZÉK

I. BEVEZETÉS 3

II. LEÍRÁS ÉS RÖVID ÉPÍTÉSTÖRTÉNET 3

II.1. A védett műemléki érték közhiteles adatai 3

II.2. Az épület jellege 3

II.3. Rövid építéstörténet 3

II.4. Az épület azonosítására alkalmas térkép kivágat 4

II.5. A falfestéskutatás célja, módszere és eszközei 5

II.6. Kutatással érintett területek állapota 5

II.7. Roncsolásos falfestéskutatással érintett területek elhelyezkedése, kiterjedése 5

II.8. Alaprajz a kutatási helyek jelölésével 6

II.9. A kutatás dokumentálása 6

II.10. Kutatási napló 6

II.11. Szakértői nyilatkozat 8

III. A KUTATÁS EREDMÉNYEINEK RÉSZLETES BEMUTATÁSA 9

III.1. Külső homlokzat 9

III.2. Belső terek 19

III.3. Nyílászáró színvizsgálat 77

IV. ÖSSZEFOGLALÁS 80

V. MELLÉKLETEK 82

V.1. Alaprajz és felmérési tervek 82

I. BEVEZETÉS

Dabas, Kossuth Lajos út 87. szám alatti egykori Zlinszky-kúria belső tereinek és külső homlokzatának festő-restaurátori szondázó jellegű falkép-kutatását határozták meg. A felkérés a Dabasért Közalapítványtól (2370 Dabas, Szent István tér 1/B.) érkezett. A kúria műemléki védettség alatt áll. 18. század közepén épült, U alakú, földszintes épület. Az utóbbi időben általános iskola üzemelt benne. A történeti rétegek (vakolatok, festések) megismerése és dokumentálása elengedhetetlen az esetleges későbbi helyreállítási és kivitelezési munkák előtt. A kutatási dokumentáció elkészítéséhez a korábbi vizsgálatok eredményei rendelkezésünkre álltak, a dokumentációk megállapításait figyelembe vettük. Az építéstörténeti tudományos dokumentációt és értékleltárt Jankovics Norbert művészettörténész készíti, a felmérési terveket Kecskeméti Norbert László jegyzi.

II. LEÍRÁS ÉS RÖVID ÉPÍTÉSTÖRTÉNET

II.1. A védett műemléki érték közhiteles adatai

Törzsszám és azonosító:	Műemléki törzsszám: 6975, Azonosító: 6984
Név:	Zlinszky-kúria
A védelem státusza:	Műemléki védelem
Védelem fajtája:	Műemlék
Cím:	Dabas 2370, Pest megye, Kossuth Lajos út 87.
Helyrajzi szám:	4531
Koordináták:	N 47° 9,979', E 19° 19,716'

II.2. Az építmény jellege, fajtája

Az építmény fajtája nemesi kúria, mely a kutatások alapján valószínűsíthetően a 18. század közepén épült. Műemléki védelem alatt áll. Dabas város, Gyón városrészének meghatározó épülete, öröksége, mely illeszkedik a település számos hasonló kúriái közé.

II.3. Rövid építéstörténet[1]

- A nemesi kúria 1760 körül épült, későbarokk stílusban. A Zlinszky család építtette Gyón községben, mely ma Dabas településrésze. A kúria kapujának zárókövén 1769-es évszám olvasható.
- A Zlinszky család 1744-ben kapott gyóni nemesi előnevet.
- A 19. század végén kiürült a kúria, üresen állt egy ideig.
- A hagyományok szerint az épület egy időszakban Ráday Gedeon gróf székhelye is volt.
- Később visszaszerezte a kúriát a Zlinszky család. 1940 körül több átalakítás érte a házat, illetve a kertet is megnagyobbította a család. Ekkortájt a villany is bevezetésre került, mely valószínűsíthetően egyes falszakaszok roncsolódásával, javításával járt.
- 1944-ben a háború idején az orosz hadtáp egy részlege a Zlinszky-kúriában rendezkedett be, mely során nagymértékű rongálás, pusztítás történt. Zlinszky János

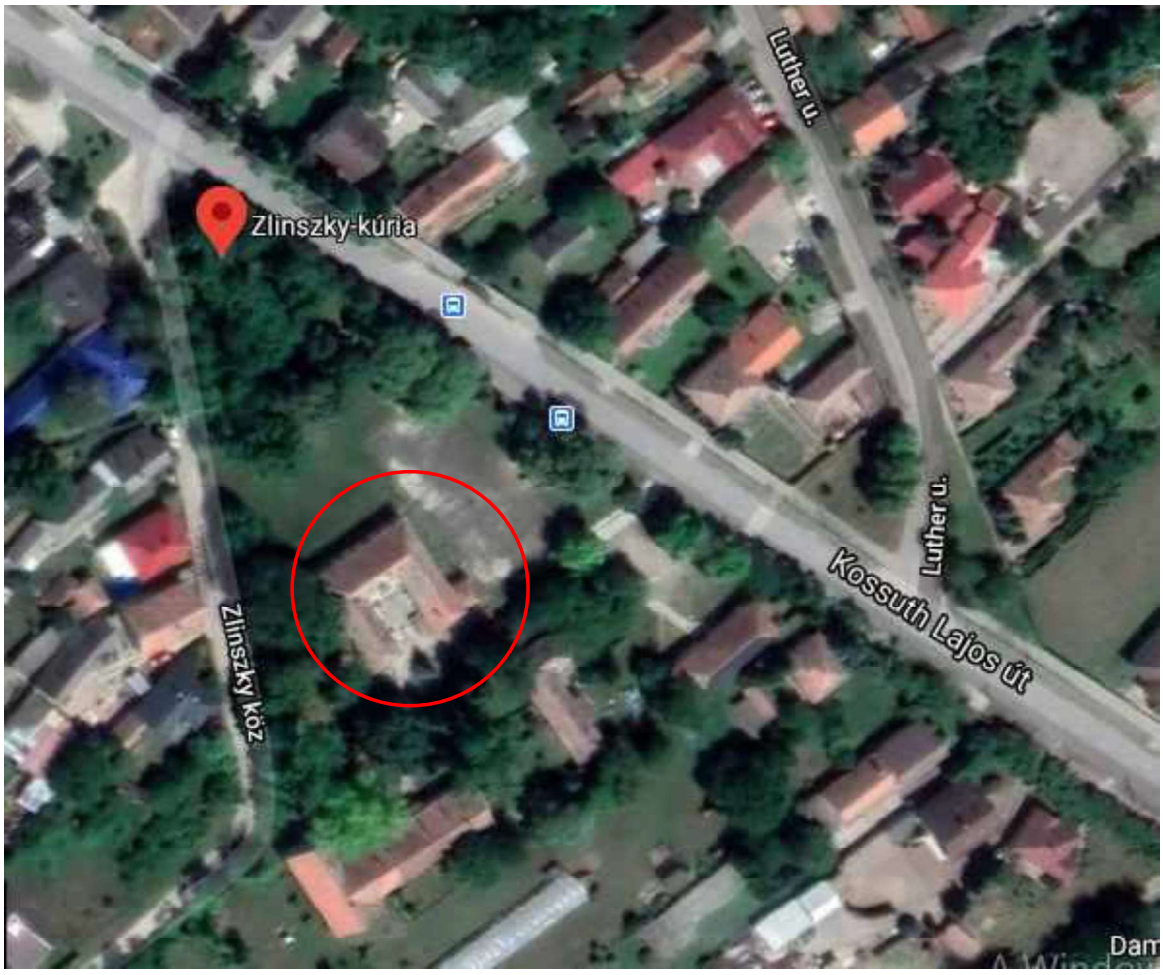
[1] Virág Zsolt: Magyar Kastélylexikon, Pest megye kastélyai és kúriái, 2. kiadás: 2001.

Zlinszky János: A GYÓNI ZLINSZKY-CSALÁD, Dabas, 2009.

”A Gyóni Zlinszky-család” című könyvében így ír erről. *„1945 tavaszára a házból a puszta falak maradtak csupán, és sokat szenvedett a szép park is.”*[2]

- 1945 második felétől a család elkezdte újjáépíteni az épületet.
- 1951-ben a kitelepítés áldozataivá váltak Zlinszky Jánosék.
- Majd a Terményforgalmi Vállalat raktára működött a házban.
- 1952-ben államosították az ingatlant. Ezt követően kapott műemléki védettséget.
- 1953-ban már iskola működött benne.
- Az épületben hosszú ideig általános iskola volt. Az udvarban 1941-ben gondnoki lakás épült. Majd további két újabb iskolaépület.
- A műemlék jelenleg a Zlinszky-család tulajdona, belső tereiben szobákat, kiállítást alakítottak ki.
- A kúria kiemelt építészeti érték, mely tükrözi a 18. századi gazdag nemesség ízlését.

II.4. Az épület azonosítására alkalmas térkép kivágat

Térkép kivágat
(https://www.google.com/maps/place/Zlinszky-kúria/2021. április 4.)

[2] ZLINSZKY J., 2009. pp. 127.

II.5. A falfestéskutatás célja, módszere és eszközei

A falfestéskutatás célja elsősorban a kúria egykori kifestési periódusaira irányult. A falfestéskutatás módszere roncsolásos rétegvizsgálat feltárással. Belső terekben eredménytől függően, a feltárt rétegek díszítettségéhez igazodóan eltérő méretű kutatóablakokat nyitottunk, melyben a szín- és díszítőfestés rétegek lépcsőzetes bemutatásával azok jellemzői jól tanulmányozhatóak. A kutatást helyszíni állapotfelmérés, fotózás, dokumentálás kísérte.

A mechanikus feltáráshoz és a rétegenkénti kibontáshoz feltáró-kalapácsot, orvosi szikét, lanzettát használtunk, a kutatóablakok rétegeinek tisztítására, az eredetihez közelítő színárnyalatok azonosítására speciális radírok, szivacsok és üvegceruza alkalmazása volt esetenként indokolt.

II.6. Kutatással érintett területek állapota

A külső homlokzat most látható festése: halvány sárga színű falmezők, építészeti tagozatok fehér színnel kiemelve. A színezés mind az utca mind az udvar felőli oldalon hasonló. A nyílászárók sötétbarna (kívül) színezésűek. Több helyen sérült, elszennyeződött a vakolat és színezés. A falak állapota változó, több helyen láthatók ázás okozta foltok, vakolat és festéshiányok, sóerózió okozta állagromlások. A lábazati területek vakolat és festékrétegeit az ablakok magasságáig, falszövetig eltávolították minden oldalon.

A belső terek mennyezetének és oldalfalainak jelenlegi látszó festése fehér színű a legtöbb szobában. A IV. és a VII. számú helyiségben sárga színű. A VI. számmal jelölt boltozatos folyosó oldalfalainak alsó harmadát lambéria és csempe borítás fedi. A szobák számos felújításon, tisztasági festésen estek át. A falakon beázások, talajfelőli vizesedések nyomai, foltosodások, repedések, vakolathiányok figyelhetők meg, mely romlások leginkább a lábazati területeket érintik. A festések néhol sérültek, elszennyeződtek. Néhány ponton a felső rétegek alól színes festékrétegek bukkannak elő. Az állagromlások jelenleg a legjobban a VIII. számú helyiséget érintik. A VII. számú helyiségben vélhetően kiszáradt gombahifák láthatók, gombaszakértői vélemény kikérése javasolt.

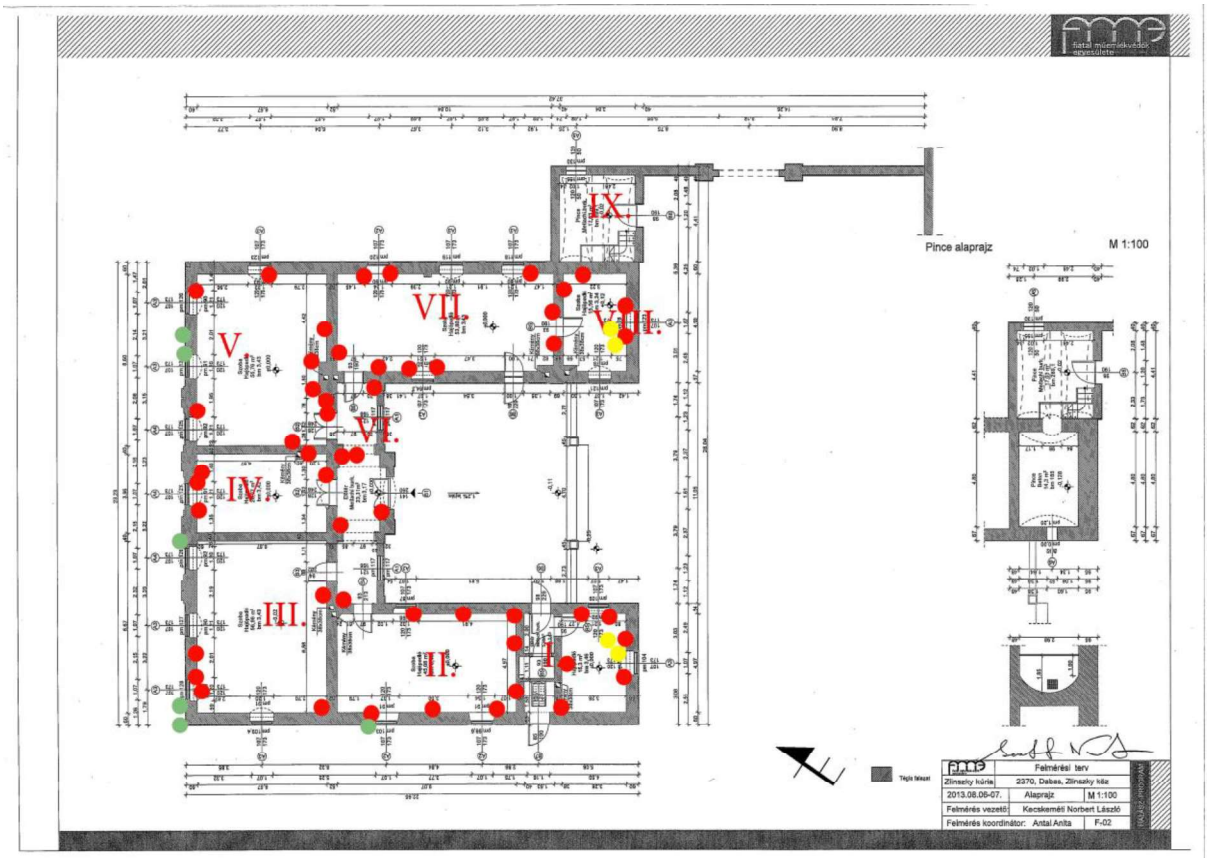
II.7. Roncsolásos falfestéskutatással érintett területek elhelyezkedése, kiterjedése

A tervezett roncsolásos kutatás érintette az épületbelső feltételezett főbb építési periódusainak határfelületeit, falcsatlakozási pontokat, oldalfalak egyes területeit (lábazat, falmező, falsíkváltás, ablakbéllet), az eredeti mennyezeteket, illetve a külső homlokzat néhány pontját.

Minden helyiségben, szondázó jelleggel, feltárásokat végeztünk a falszerkezeteken - a járószinttől a helyszínen rendelkezésünkre álló létráról elérhető magasságig- az oldalfalakon, boltozatokon, ablakbélletekben kutatóablakok nyitásával. A kutatási pontok végleges helye a tervben meghatározottakat alapul véve, menet közben a falszerkezetek felszíni jellegzetességeit is vizsgálva, valamint a megrendelő képviselőjével egyeztetve némileg módosultak.

A festésrétegek feltérképezése folyamán olyan mértékű és mennyiségű kutatóablakot alakítottunk ki, melyből az esetleges díszítőfestések kiosztása, motívumkincse, a fragmentumok nagysága kikövetkeztethető, a rétegek és színezések meghatározhatók voltak. Cél volt a lehető legkevesebb roncsolással minél teljesebb eredmény elérése, ennek megfelelően a kutatóablakok mérete 5x5cm és 50x50cm között eltérő. Kutatóablakokat a falmezőkben nyitottunk, illetve a falsíkváltásokon vezettük keresztül, mint pl.: oldalfal és mennyezet/boltozat, oldalfal és ablakbéllet találkozása.

II.8. Alaprajz a kutatási helyek jelölésével

- Kutatási helyek a külső homlokzaton
- Kutatási helyek a belső terek oldalfalain
- Kutatási helyek a belső terek mennyezetein

II.9. A kutatás dokumentálása

A helyszíni kutatás folyamán naplót vezettünk, melyben minden új információt folyamatosan dokumentáltunk. A falakon feltárt történeti festésrétegek domináns színeit színkártyákkal is meghatároztuk. A kutatás eredményét jogszabályban meghatározott módon jelen kutatási dokumentációban rögzítettük, melyben javaslatot tettünk az egykori állapot bemutatásának lehetőségeire is.

II.10. Kutatási napló

A kutatást az előzmény-anyagok ismeretében, az engedélyezett kutatási terv céljainak megfelelően kezdtük. A helyszínen a tulajdonos helyiségenként végigvezetett minket. Néhány szoba kiürítésére, illetve a falfelületek hozzáférésére korlátozottan volt lehetőség, ezért a jobban hozzáférhető terekben kezdtük a szondázást. Először a II. helyiségben nyitottunk kutatóablakokat. Az ablakbélletekben került elő némi színnyom. A fellelt rétegsor- és vakolat összetétel ismeretében nyitottuk az igazoló szondákat tovább. Ezekben nagyrészt cserélt vakolat került elő. Létráról a mennyezet és az ablak felső sarkát kutattuk, ahol korai

(homogén) festések kerültek elő töredékben. A régészeti falszövet-kutatással az ablakzáródás vonatkozásában további ismeretek nyerhetők. Fotózás- és helyszíni jegyzetek készültek.

Ezután következett az I. szoba kutatása. Megállapítást nyert, hogy a kívül is látható vályogtéglák képezik az összes oldalfalat, melyre mész-homok vakolást alkalmaztak, majd fehérre meszelték. Létráról vizsgálva szalmatörekes-agyagos tapasztásúnak bizonyult a síkmennyezet is, rajta fehér meszelésekkel. A színes festésnyomok későbbiek. Fotózás, és helyszíni jegyzet készült. A felületek megóvása miatt a tájoló- és jelölő feliratokat eltávolítható papírral oldottuk meg.

A folyosón VI. helyiségben folytattuk a munkát. Aprólékos, időigényes feltárást végeztünk a zárópárkány profiljánál több helyen. A feltárt felületből megállapítottuk a készítéstechnikát, állapotot, anyaghasználatot, és javaslatot fogalmazhattunk meg a restaurálásra is. Oldalfalak nagyrészt cseréltek, töredékben található eredeti oldalfal kiképzés is. Tovább vizsgálva az udvar felé eső falat, megállapítható, hogy eredetileg nyitott árkádos lehetett a folyosó. Fotózás és helyszíni jegyzet készült. AVII. helyiség kutatását is elkezdtük.

Második helyszíni napon a VII. helyiség kutatását folytattuk. Itt nem történt a közelmúltban felújítás, bolygatatlan rétegsor volt remélhető. A lábazati részen táblásan levált vakolatokkal feltárult falszakaszokon szemrevételezhető volt a rétegsor. Ablak áthelyezésre, illetve szűkítésre utaló nyomokat leltünk. A nagyobb feltárult részen több megállapítást tehettünk. Egyértelmű, díszítőfestésre utaló színnyomokat is leltünk. Álmennyezet miatt létráról nem kutattunk, a terem oldalfali szondázása történt. Fotózás, és helyszíni jegyzet készült.

VIII. helyiségben igen korlátozott kutatásra volt lehetőség a régi bútorok raktározása miatt. Az elérhető jellegzetes helyek és a mennyezeten lévő vakolatleválással feltárult felület vizsgálatával azonban elegendő eredményt nyerhettünk. Megállapítható, hogy a szobát a vizesedés miatt számos tatarozás érte, erre utal az általánosan kevés rétegszám, valamint a kiterjedt cementes vakolat-javítások. Csak töredékben maradtak meg díszítőfestés nyomok a DK ablak mellett. Fotózás és helyszíni jegyzet készült.

Ezt követően párhuzamosan a IV-es és az V-ös helyiségben, valamint a III-as kiállítótérben kutattunk. A kiállítótérben csak rejtettebb helyeken, minimális szondákat nyitottunk a frissen felújított helységben. Cserélt vakolaton új rétegeket találtunk. A IV.-V. helyiségek oldalfalait vizsgáltuk, az álmennyezet miatt a mennyezetet nem. Fotózás, helyszíni jegyzet készült. A IV-es helyiség felújított, a kutatott területeken új, kései rétegek, cserélt, felújító vakolatok, cementes javítások, azokon pedig fehér, illetve sárga homogén festések találhatók.

Visszatérve az I.-es helyiségbe, az egyik legkorábbi megmaradt nyílászárón kutattunk színréteget. A vasrács, belső ablakkeret és a kőszerkezeten nyitottunk szondát a jelenleg mindent fedő vastag olajfestésen. Fotózás és helyszíni jegyzet készült.

Külső homlokzatot jártuk közösen körbe, a megfigyeléseket közösen egyeztettük. Néhol minimális szondát nyitottunk, majd a megállapításokat rögzítettük, fotódokumentáltuk. Óramutató járásával egyezően kerültük meg az épületet. Mindenütt vastag, cementes vakolatot találtunk a falazatokon, így inkább a levert területeken kerestük a falazóanyagon a korábbi bevonatok fragmentumait.

Az eredmények feldolgozása közösen készült, folyamatosan. Fotók rendszerezése, szelektálása, magyarázata után az egyes helyiségekre bontva mappázott szöveges-fotós adatbázis, majd az összefoglaló, állapotleírás, és a tervben részletezett dokumentálás történt. Végül a kutatási dokumentáció formázása, véglegesítése következett.

II.11. SZAKÉRTŐI NYILATKOZAT

Alulírottak közösen nyilatkozunk, hogy restaurátori tevékenységünk során a műemléki érték megőrzésével összefüggő, jogszabályban meghatározott követelmények betartásáról és szempontok érvényre juttatásáról gondoskodunk. A szondázó kutatást a restaurátor-szakma elvárásainak megfelelően végezzük. A szükséges diplomával, jogosultsággal és referenciákkal rendelkezünk. A műemléki hatósággal konzultálva, az épület helyreállításában résztvevő szakemberekkel kapcsolatot tartva teljesítjük a tervben meghatározott feladatokat annak érdekében, hogy a munka során a legteljesebb képet kapjuk a kutatás tárgyát képező helyiségekről, lehetővé téve a műemléki értékek megóvását bemutatását a helyreállítás folyamán.

Budapest, 2021. május 30.

Lovas Franciska
okl. festő-restaurátor művész (53/2012)
ME szakértői nyilvántartási szám: 21-0456

Mail:
Tel.:

Méreyné Bán Beatrix
okl. festő-restaurátor művész (I-1/1979)
ME szakértői nyilvántartási szám: 21-0086

Mail:
Tel.: +3

Tarbay Anna Mária
okl. festő-restaurátor művész (I-35/1980)
okl. műemlékvédelmi szaktanácsadó (7217)
ME szakértői nyilvántartási szám: 21-0087
Cím:
Mail:
Tel:

III.A KUTATÁS EREDMÉNYEINEK RÉSZLETES BEMUTATÁSA

III.1. KÜLSŐ HOMLOKZAT

DK-I HOMOKZAT

A kutatás eredménye:

Az U alakú kúria középrésze árkádíves tornácú volt, mérete és főhomlokzatának jellege emelte ki a település környező épületei közül. A jelenlegi megjelenéshez hasonló homlokzatképzés hosszú ideig fehérre meszelt, majd később világos okker, zöldes okker és sötét okker mészfestést kapott. Erről árulkodnak a falszöveten maradt fragmentumok. A tornác vakolatból húzott pillér és falpillér párkányai hordoznak eredeti, feltehetően építéskori fehér meszes rétegeket, melyet még nyitott állapotban egy alkalommal átvakolással felújítottak. Ezt követően történhetett a középtengelyben levő bejárat szűkítése, a folyosó ovális ablakos falazattal lezárása és legutóbbi nagymértékű vakolatcsere.

A homlokzat kutatást követő állapota:

A homlokzat megjelenése változatlan maradt, csak szemrevételezésessel vizsgáltunk, roncsolást nem végeztünk. A vakolat a lábazati zónában kb. másfél méter magasságig, a bejárat körül ennél magasabban hiányzik. A fennmaradt bevonatréteg egységes, szürke, portlandcementes vakolat a jelenlegi színezéssel.

Rétegrendek:

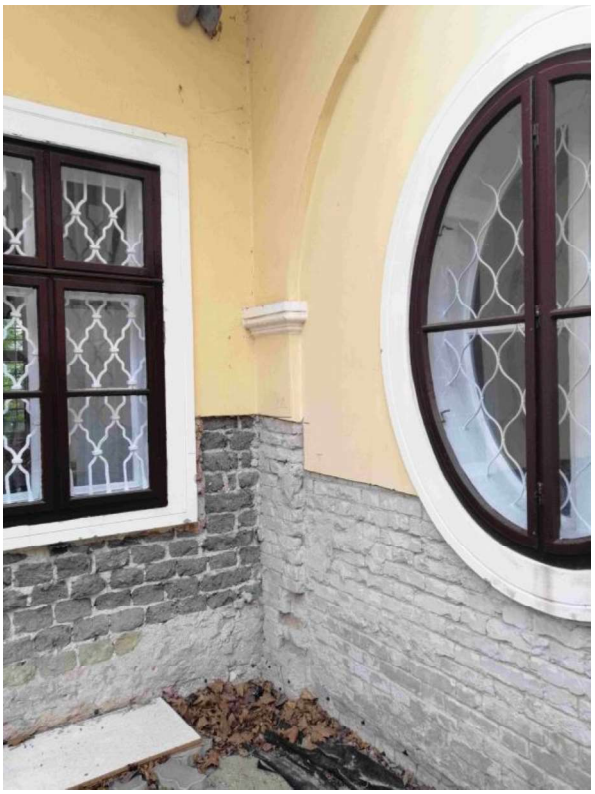
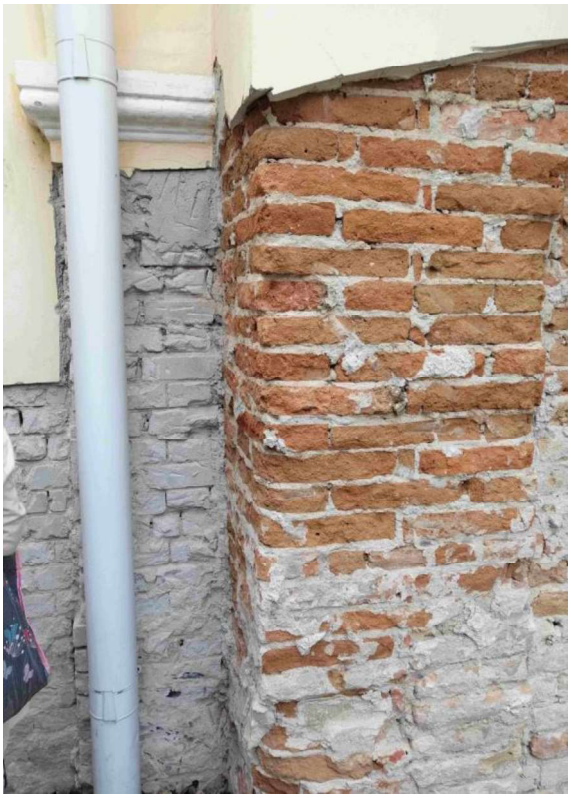
Falmezőkön és tagozatokon teljes vakolatcsere történt, a falszöveteken csak portlandcementes vakolat található. Egyedül a pillérek profilozott fejezetén/párkányán maradt korábbi javított mészhomok vakolat. A portikuszos jelleggel képzett főbejárat két oldalát övező falpillérekről levert vakolat mögött az eredeti vakolatból képzett profilozott párkány falsíkba beforduló eleme került elő elmetszve. Ezen a korai rétegek mind fehér meszelések, majd egy kb. fél cm-es mészhomok felújításon ismét fehér meszes rétegek található, ugyanúgy, mint mögötte a folyosó azonos tagozatain.

<u>A potrikusz pilasztertörzs rétegei:</u>

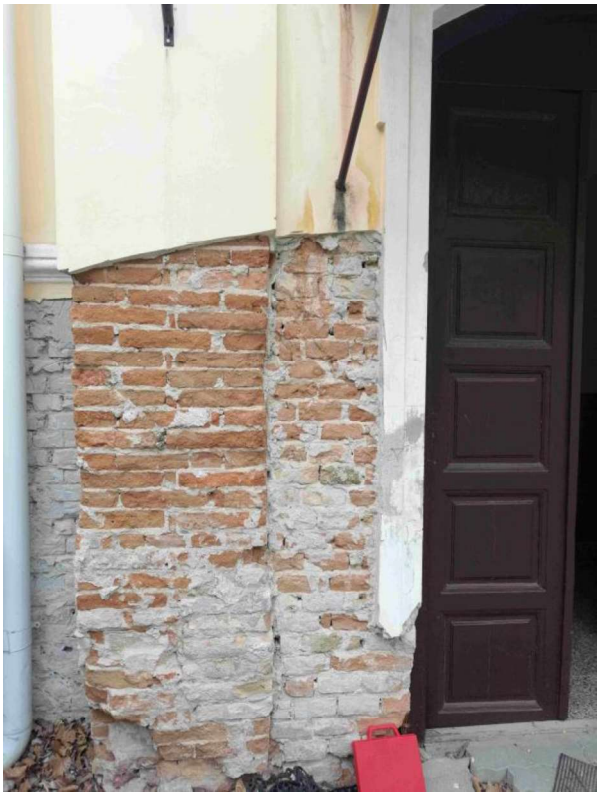
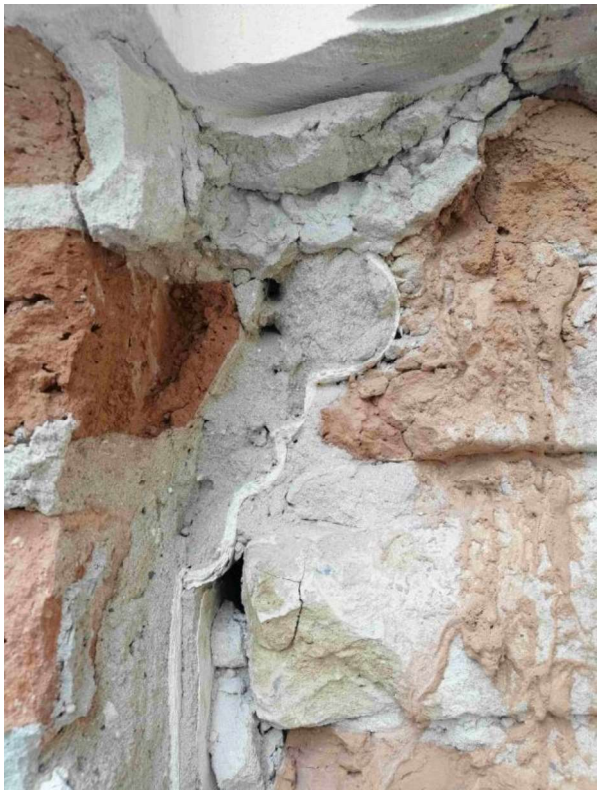
- falazat
- mészdús habarcs vakolat
- fehér meszes rétegek, meszelések
- felújító vakolat
- fehér meszes rétegek, meszelések
- szürke cementes vakolat és a befalazás vörös téglái

<u>A portikusz pilaszter fejezet/párkány rétegei:</u>

- falazat
- mészdús habarcs vakolat
- fehér meszes rétegek, meszelések
- szürke cementes vakolat és a befalazás vörös téglái

Az udvari homlokzat Ny-i sarka és a portikuszos főbejárat pillére (DK-i homlokzat)

Az udvari homlokzat portikuszos főbejárat pillére és a vakolateltávolításkor láthatóvá vált egykori párkányprofil (DK-i homlokzat)

ÉNY-I HOMLOKZAT (KÖZÉPRÉSZ)

A kutatás eredménye:

A héttengelyes homlokzat középső három ablaka pillérekkel határolt, mely így együttesen kis kiülésű középrizalitot képez. Ez a kialakítás későbbi, jól elkülönülnek az eredeti falszövettől az utólag felfalazott falpillérek, melyek az elbontott lábazati 'köpenyezés' okán a levegőben állnak. A két sarok negyedköríves 'oszlopokkal' fordul be az oldalszárnyakra. A két-két szélső ablak alatt a falsíkba mélyített volt a köténybetét, ennek nyoma látható a fennhagyott cementes vakolat alatt. Az 1950-es években készült felvétel és az 1996-os tanúsága szerint a legutóbbi vakolatcserével végrehajtott homlokzat felújítás követte a korábbi kiképzést. A régi vakolatot és festéseket a falazaton maradt nútok és az ablakkönyöklők kő anyagán levő rétegek töredékei is hordozzák.

A homlokzat kutatást követő állapota:

A homlokzat megjelenése változatlan maradt. Főleg szemrevételezésessel vizsgáltunk, roncsolást csak a már látható korábbi rétegek kisebb kibontásával végeztünk. A vakolat a lábazattól az ablakkönyöklők vonaláig hiányzik. A fennmaradt bevonatréteg egységes, szürke, portlandcementes vakolat a jelenlegi színezéssel.

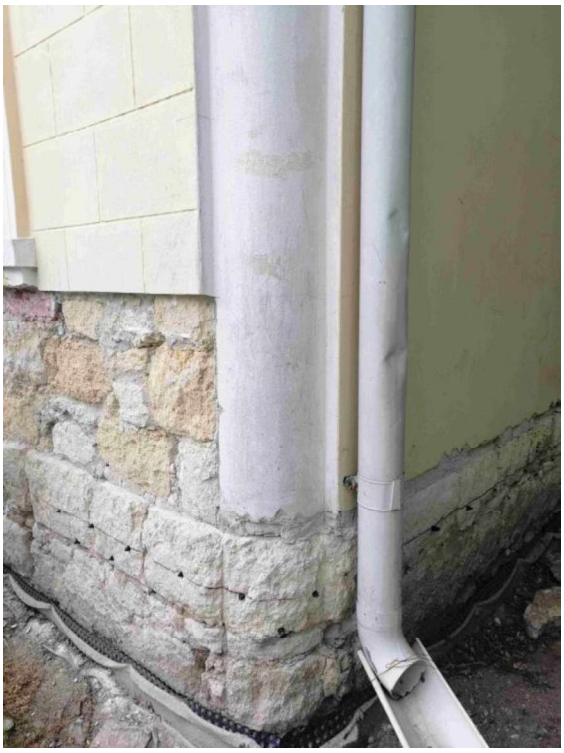
Rétegrendek:

A fragmentumokban megfigyelhető rétegek:

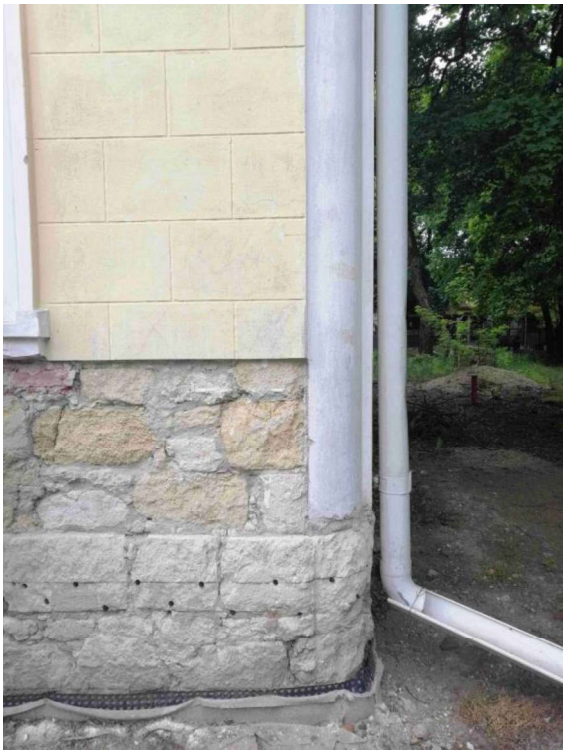
- falazat
- mészdús habarcs vakolat
- fehér meszes rétegek, meszelések
- alapmeszelésen világos okker mészfestések
- alapmeszelésen szürke mészfestés
- alapmeszelésen zöldes okker mészfestés
- alapmeszelésen rózsaszín mészfestés
- alapmeszelésen sötét okker mészfestés

Az ÉNy-i homlokzat részletei

A Ny-i falsarok

Az ÉNy-i homlokzat Ny-i vége

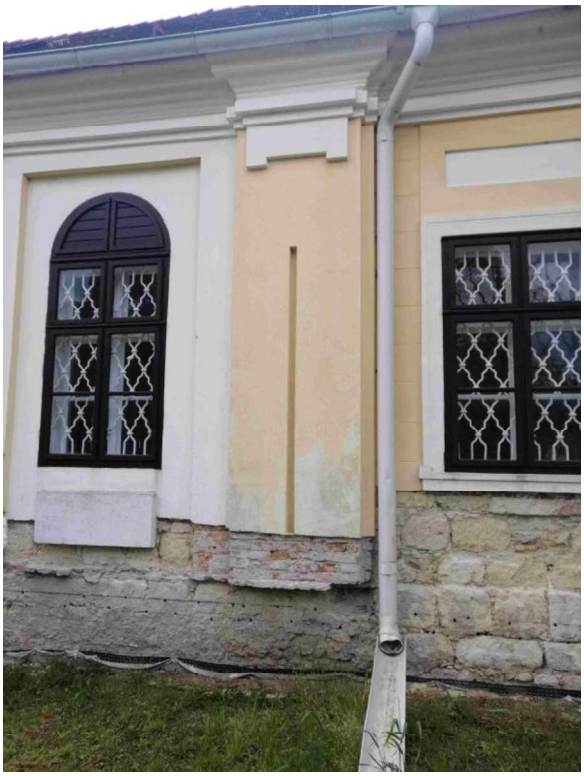
A Ny-i sarokban a vastag cementes vakolat alatt előtűnik az eredeti negyed henger forma.

Az ÉNy-i homlokzat Ny-i részén a korábbi kváderes kiképzés fennmaradt nútjai kissé eltolódva a jelenlegi plasztikához képest.

A fragmentumban megfigyelhető rétegek: falazat > mészdús habarcs vakolat > fehér meszes rétegek, meszelések > alapmeszelésen világos okker mészfestések > alapmeszelésen szürke mészfestés > alapmeszelésen zöldes okker mészfestés > alapmeszelésen rózsaszín mészfestés > alapmeszelésen sötét okker mészfestés.

Az ÉNy-i homlokzat középrizalit pillérén meghagyott lábazattöredék

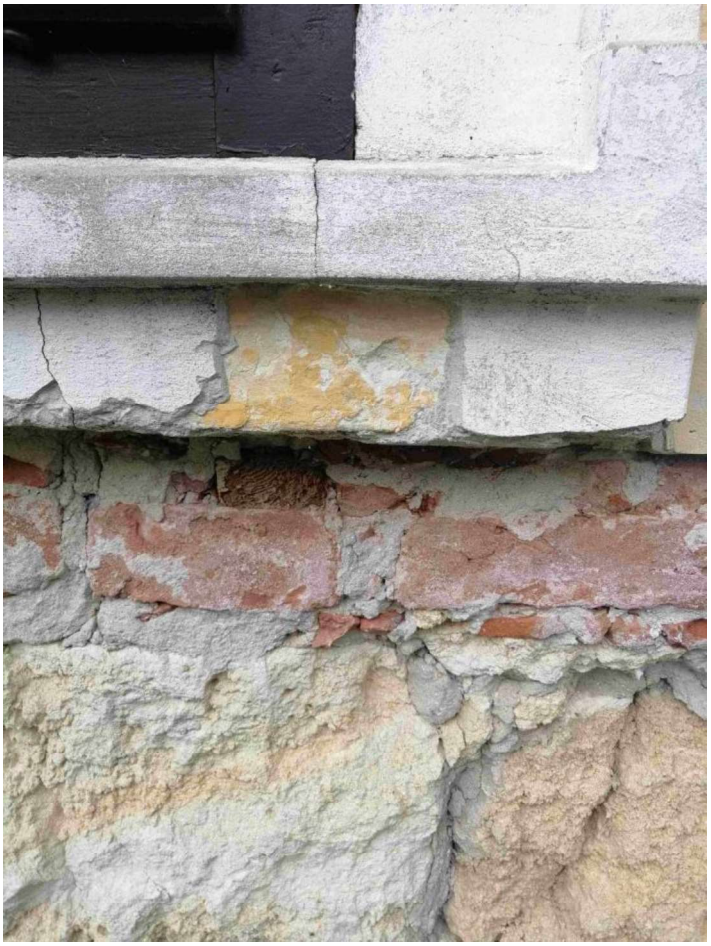

A könyöklő alatti tükörben fennmaradt korábbi rétegek: mészdús vakolaton a fehér meszelések és okker mészfestés.

Az ÉNy-i homlokzat középrizalit melletti ablak részletei a vastag cementes vakolat alól feltáródott festett kőpárkánya

ÉNy-i homlokzat egyik ablaka alatti korábbi festett vakolatmaradvány

DNY-I HOMLOKZAT (OLDALSZÁRNY)

A kutatás eredménye:

Teljes vakolatcsere történt, mely a bevonat metszetében is jól látható. A legtöbb ablakpárkány is tömör cement vagy cement bevonatú. Egy helyen javított, ahol mészfestékkel készült okkersárga színezés látható.

A homlokzat kutatást követő állapota:

A roncsolásos vizsgálat nem befolyásolta a homlokzat állapotát. A vakolat a lábazati zónában kb. másfél méter magasságig hiányzik, a megtartott bevonat egységesen portlandcement tartalmú vakolat a jelenlegi színezéssel.

Rétegrendek:

Néhány ablakpárkánynál töredékesen fennmaradt korábbi mészhabarcs vakolat fehér majd okker mészfestésekkel. Ezen és a teljes felületen vastag, portlandcementes szürke vakolat van a jelenlegi színezéssel.

Az ÉK-i homlokzat egyik ablaka alatti részlet, mely mutatja, a teljes vakolatcserét

Az ÉK-i homlokzat egyik ablakkönyöklője a falazaton a cementes kiképzés alatt fennmaradt korábbi festett rétegekkel

ÉK-I HOMLOKZAT (OLDALSZÁRNY)

A kutatás eredménye:

Teljes vakolatcsere történt, mely a bevonat metszetében is jól látható. A legtöbb ablakpárkány is tömör cement vagy cement bevonatú. Egy helyen javított, ahol mészfestékkel készült okkersárga színezés látható.

A homlokzat kutatást követő állapota:

A roncsolásos vizsgálat nem befolyásolta a homlokzat állapotát, egyik ablakpárkányon néhány cm^2 méretű feltárást végeztünk, jobban kibontva az eddig is látható korábbi réteget. A vakolat a lábazati zónában kb. másfél méter magasságig hiányzik, a megtartott bevonat egységesen portlandcement tartalmú vakolat a jelenlegi színezéssel.

Rétegrendek:

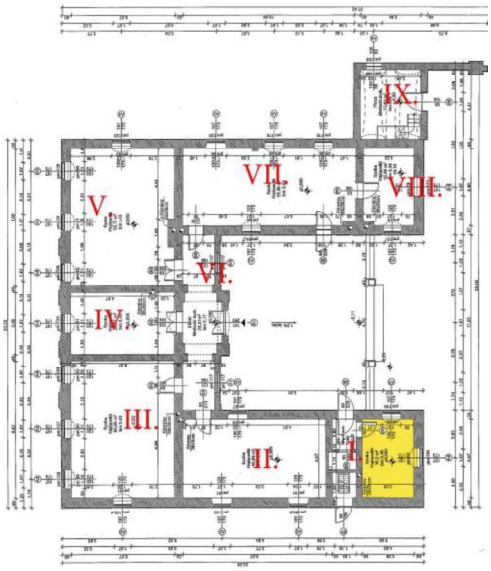
Néhány ablakpárkánynál töredékesen fennmaradt korábbi mészhabarcs vakolat fehér majd okker mészfestésekkel. Ezen és a teljes felületen vastag, portlandcementes szürke vakolat a jelenlegi színezéssel.

Az ÉK-i homlokzat részletei

III.2. BELSŐ TEREK

I. HELYISÉG

A kutatás eredménye:

A kutatás során megállapítható, hogy az oldalfalakon, vályogtéglán általánosan 4 mm vastag mészszemcsés vakolat található, amin különböző homogén, világos árnyalatú (szürke, vajsárga, fehér, törtfehér) meszelések, mészfestések láthatók. Majd glettrétegeken egy világos okkersárga alapon narancssárga fröcskölt mintás festés figyelhető meg egyes területeken, közvetlenül a jelenlegi, látszó fehér festés alatt. Máshol újabb glettrétegen még egy világos okkersárga festés (Ny-i sarok) is található a legfelső festés alatt.

A mennyezeten ugyanazok a rétegek vannak, mint az oldalfalakon, kivéve a narancssárgával fröcskölt mintás festést. A mennyezeti rétegek hordozója is vályogtégla. Eredeti felületkialakítás, felújítva.

A kutatás során a vizsgált területeken nem került elő történeti értékű festés, művészi vagy egyéb díszítőfestésre utaló nyom.

A helyiség kutatást követő állapota:

Kisebb alapterületű helyiség az épület DNy-i szárnyában. A falakat két szegmensíves ablak és egy ajtó tagolja. A síkmennyezetes szoba felújított, romlások kevésbé tapasztalhatók. A falak jelenlegi-látszó festése fehér az oldalfalakon és a mennyezeten is egyaránt.

A helyiség kutatást követő állapota (ÉK, DK felé)

Rétegrendek:

ÉNy-i fal kutatószondában:

- szalmatörekes agyagtégla (1.)
- barnás-szürke, 4 mm vastag mészszemcsés vakolat (2.)
- szürkés meszelés (3.)
- szürkés-vajsárga mészfestés (4.)
- kissé sárgásabb mészfestés (5.)
- néhol glettréteg (6.)
- ecsetbarázdás mészglett (7.)
- tojáshéjszínű mészglett (8.)
- világos okker alapon narancssárga spriccelt mintás festés (9.)
- jelenleg látszó, fehér diszperzió adalékú meszelés (10.)

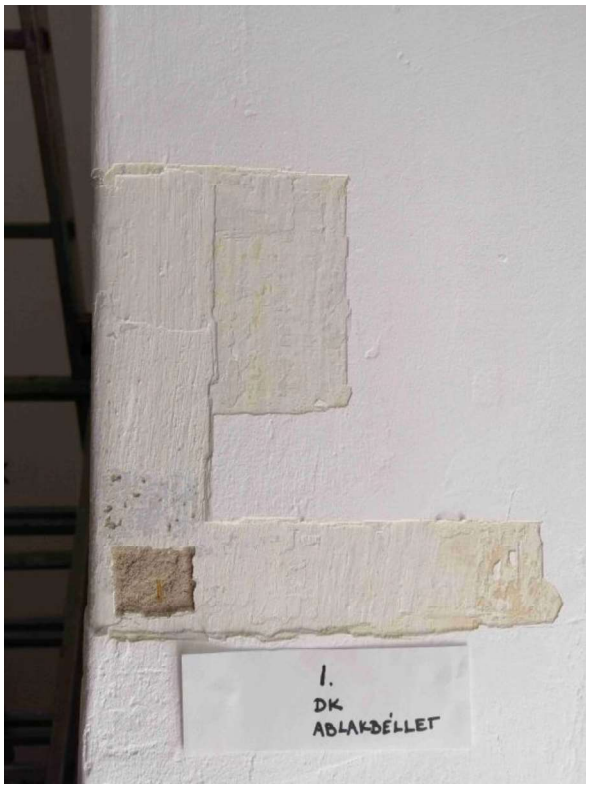
Ny-i sarok DNy-ÉNy:

- falazat / vályogfal
- barnás- szürke színű, mészszemcsés vakolat
- halványszürke vagy elszürkült mészfestés ecsetbarázdákkal/ecsetnyomokkal barázdált
- halványszürke vagy elszürkült mészfestés ecsetbarázdákkal/ecsetnyomokkal barázdált
- glettelésen vagy alapmeszelésen világos okkersárga alapszín narancssárgával spriccelve
- szürke glett
- gletten világos okkersárga festés
- jelenleg látszó, fehér diszperzió adalékú meszelés

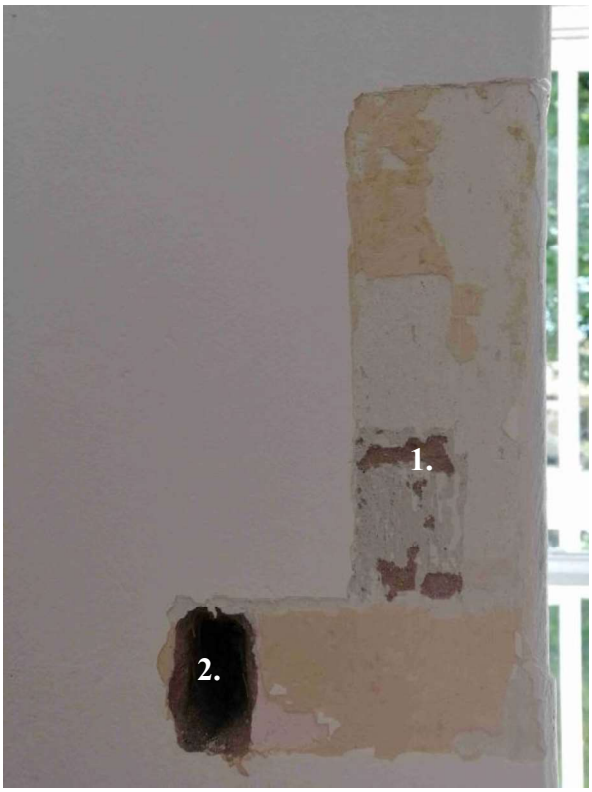
Mennyezet DK felé:

- szalmatörekes agyagtégla (1.)
- 3-4 mm vastag mészszemcsés vakolat (2.)
- szürkés meszelés (3.)
- vajsárga mészfestés (4.)
- kissé sárgásabb mészfestés (5.)
- néhol glettréteg (6.)
- ecsetbarázdás mészglett (7.)
- tojáshéjszínű mészglett (8.)
- jelenleg látszó, fehér diszperzió adalékú meszelés (9.)

Kutatószonda a DK-i ablak bélletében. Vizsgált területen ugyanazok a rétegek találhatók, mint az oldalfalakon.

Kutatószonda a DK-i ablak melletti oldalfalra kifordulva. Alsó rétegben megfigyelhető a szalmatörekes agyagtégla (1.), azon mészszemcsés szürke vakolat (2.)

Az ÉK-i ablak parapetén és bélletében nyitott kutatóablak, ugyanazokkal a rétegekkel.

Parapet és ablakbéllet rétegei az ÉK-i falon

Rétegek a Ny-i (DNy-ÉNy) falsarokban. Fellelt rétegsor: falazat / vályogfal (1.), barnás- szürke színű, mészszemcsés vakolat (2.), halványszürke vagy elszürkült mészfestés (3.), halványszürke vagy elszürkült mészfestés (4.), glettelésen vagy alapmeszelésen világos okkersárga alapszín narancssárgával spriccelve (5-6.), szürke glett (7.), gletten világos okkersárga festés (8-9.), jelenleg látszó, fehér diszperzió adalékú meszelés (10.).

ÉNy-i falon nyitott kutatószonda. Mélyebb rétegben látszik a szalmatörekes vályogtégla, melyre mész-homok habarcs-réteget húztak. A felszíni egyenetlenséget egy kiálló nádszál okozta.

Kutatószonda a fellelt rétegrenddel

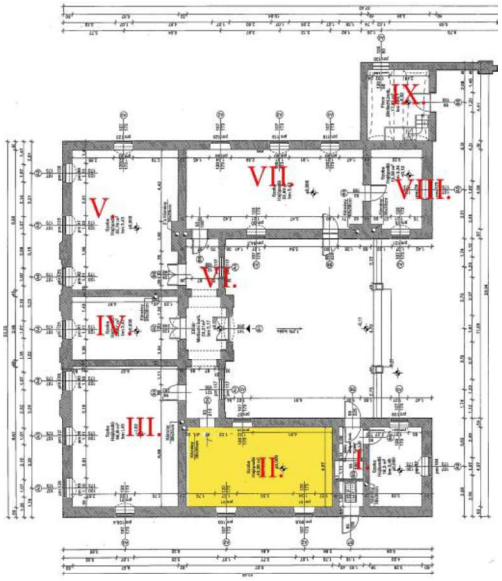

A mennyezeten és a holkerben nyitott kutatószonda

A mennyezeten ugyanazok a rétegek vannak, mint az oldalfalakon, kivéve a narancssárgával fröcskölt mintás festést. A mennyezeti rétegek hordozója is vályogtégla. Eredeti felületkialakítás.

II. HELYISÉG

A kutatás eredménye:

Az oldalfalakon nyitott kutatószondák tanúsága alapján a helyiséget több felújítás is érte. Barnás-szürke mészszemcsés mészhomok vakolaton glettrétegek, majd két homogén sárga festés található a legfelső, látszó fehér festés alatt. Az ÉK-i és a DNy-i oldal falmezőjén is ugyanezek a rétegek láthatók. Egyedül a DNy-i oldal, bal oldali ablak melletti oldalfalán hozott elő a kutatás, mélyebb rétegben korai festéseket. Alsó rétegben meszelésen kékesszürke festés barna lezáró csík nyomaival figyelhető meg.

Az ÉK-i fal ablakbélletében lespaklizott festésrétegek megmaradt nyomai kerültek elő, melyek határozottan függőleges kiosztású díszítőfestésre utalnak. Az ablaktokhoz illeszkedő vakolaton is fellelhetők festésrétegek. A saroknál megszakadnak a nyomok, az oldalfalra átfordulva már a javító (új) vakolat található. A kék árnyalatokra hangolt falfestés maradványai a szemközti ablak bélletében is megtalálhatók.

A helyiség kutatást követő állapota:

Nagyobb alapterületű helyiség, terem az épület DNy-i szárnyában. Állapota felújított, romlások kevésbé tapasztalhatók. Ablakai különböző kialakításúak, szegmensíves és egyenes záródású is megfigyelhető. A szoba ÉNy-i oldalfala utólagos válaszfal. Egy későbbi átalakítás eredménye, mely során a leválasztott részben fürdőszobát alakítottak ki. A mennyezet álmennyezet. A falak jelenlegi látszó festése fehér az oldalfalakon és a mennyezeten is egyaránt. Az ÉNy-i fal egy szakasza csempeburkolatú.

A helyiség kutatás után (nézetfotók)

A helyiség kutatás után (nézetfotók)

Rétegrendek:

ÉK-i fal jobb oldali ablakbélletében:

- egyrétegű, körülbelül 1,5-2 cm vastag sárgás, finomszemcsés mészpettyes vakolat
- alapmeszelés (1.)
- **festőmészen világos szürkésbarna festés, természetes umbra csíkozás az ablakhoz közeli részen. (2.)**
- **középkék festés, minimális fehér (hengerelt?) nyomokkal (3.)**
- fehér mészglettelésen szürke színezés (4-5.)
- sárga mészfestés (6-7.)
- sárga kőporos hiánykiegyenlítő glett (8.)
- jelenleg látszó diszperziós festés 2 rétegben (9-10.)

DK-i oldal (falsarok):

- falazat
- sárga mészszemcsés mészhomok vakolat
- fehér glett
- szürke glett
- homogén okkersárga mészfestés
- homogén világos sárga mészfestés
- felső fehér diszperzió adalékú meszelés

DNy-i falmező közepe szemmagasságban:

- falazat
- sárga mészszemcsés vakolat
- szürkés színű mészfestés vagy meszes rétegek
- gletten homogén, sötét okkersárga mészfestés
- homogén világos sárga mészfestés
- felső fehér diszperzió adalékú meszelés

ÉK-i oldal holker:

- sárga mészkőszemcsés mészhomok vakolat
- fehér glett
- szürke glett
- homogén okkersárga festés
- homogén világos sárga festés
- felső fehér diszperzió adalékú meszelés

Az álmennyezettől 5-8 cm-ig lefelé az oldalfalon, körbefutó sávban cementes vakolatjavítás látható.

DNy-i oldal, bal oldali ablak béllete, valamint az oldalfalra kiforduló része:

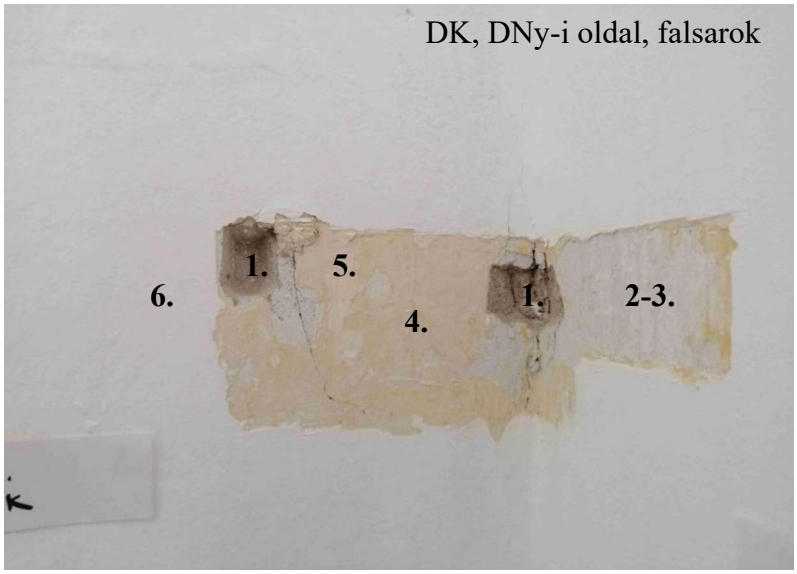
- barnás-szürke mészhomok vakolat
- meszelés
- **kékesszürke festés barna lezáró csík nyomaival**
- **homogén szürkés-barna festés töredékesen, csak nyomokban maradt meg**
- barnás-szürke erős kötésű vakolat (cement adalékos lehet)
- homogén fehér meszelés (bekarcolva a következő réteg jobb tapadása érdekében)
- 3-5 mm-es kiegyenlítő vakolat
- fehér glett
- szürke glett
- homogén okkersárga festés
- homogén világos sárga festés
- felső fehér diszperzió adalékú meszelés

DNy-i ablakbéllet és falmező:

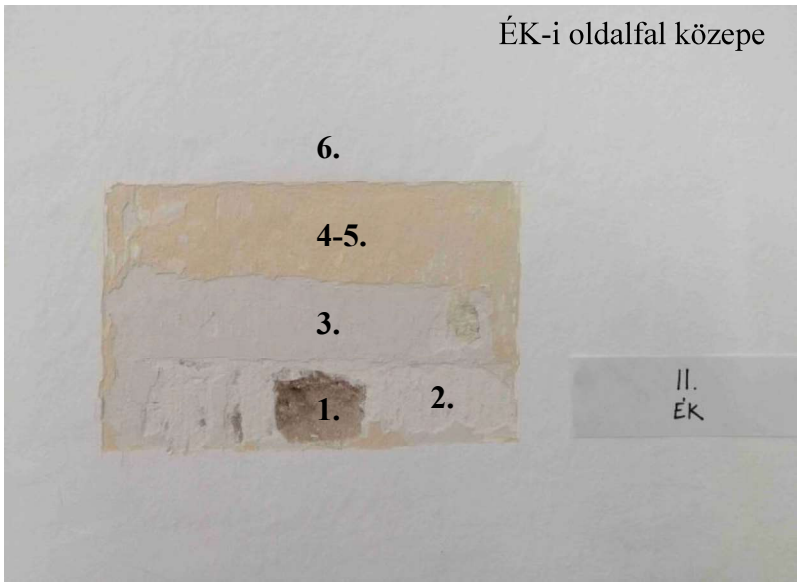
- falazat
- sárga, porló, mészhomok vakolat
- alapmeszelés
- halványszürke vagy elszürkült mészfestés ecsetbarázdákkal/ecsetnyomokkal barázdált
- 2-3 meszes réteg
- **fehér alapmeszelésen enyves kötőanyagú, kék alapszínen sötétebb kék és fehér apró foltos díszítőfestés**
- homokos meszes glett
- halványsárga mészfestés
- gletten sötét okkersárga mészfestés
- gletten világos okkersárga festés
- felső fehér diszperzió adalékú meszelés

A külső pozitív sarok javított, csak az okkerek fordulnak át a falmezőre.

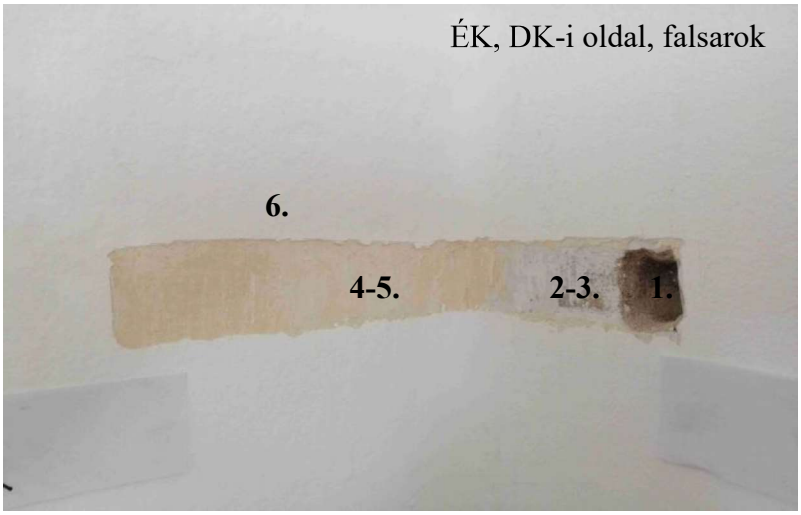

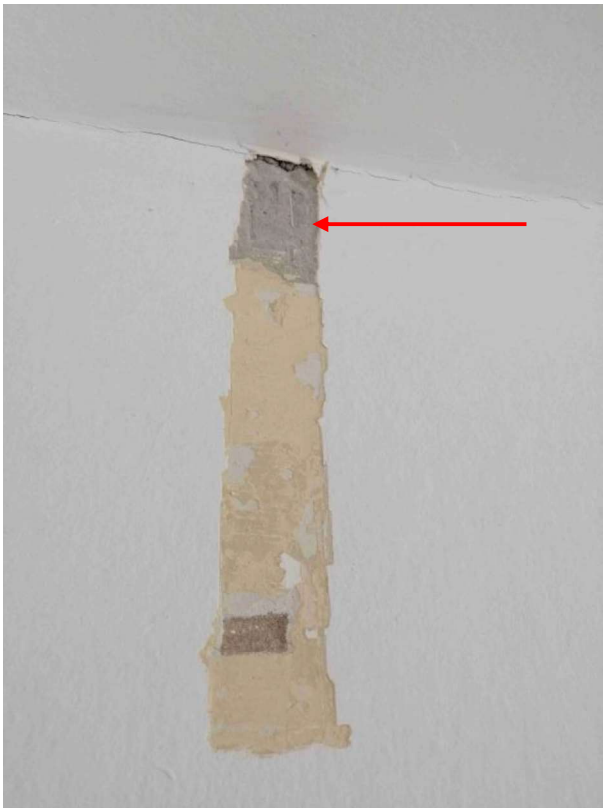

Az oldalfalak különböző pontján nyitott kutatószondák, melyekben ugyanazok a rétegek találhatók. Barnás-szürke mészkőszemcsés mészhomok vakolat (1.), fehér glett (2.), szürke glett (3.), homogén okkersárga festés (4.), homogén világos sárga festés (5.), legfelső, látszó homogén fehér festés (6.)

Kutatási terület az ÉK-i és a DK-i oldalfalak felső részén, álmennyezet alatti területen

DK-i oldal kutatószondája. Az álmennyezettől 5-8 cm-ig lefelé az oldalfalon, körbefutó sávban cementes vakolatjavítás látható.

Az ÉK-i oldal kutatószondája

Kutatószonda a DNy-i, jobb oldali ablak bélletében

Ebben az ablakbélletben is hasonló rétegek találhatók, mint a szemköztiben. Itt is megfigyelhető a kék színű díszítőfestés maradványai.

Az ÉK-i ablak bélletéből oldalfalra átforduló kutatószonda. Az ablaktokhoz illeszkedő vakolaton is megtalálható a teljes rétegsor.

Az oldalfalon vakolatcsere történt.

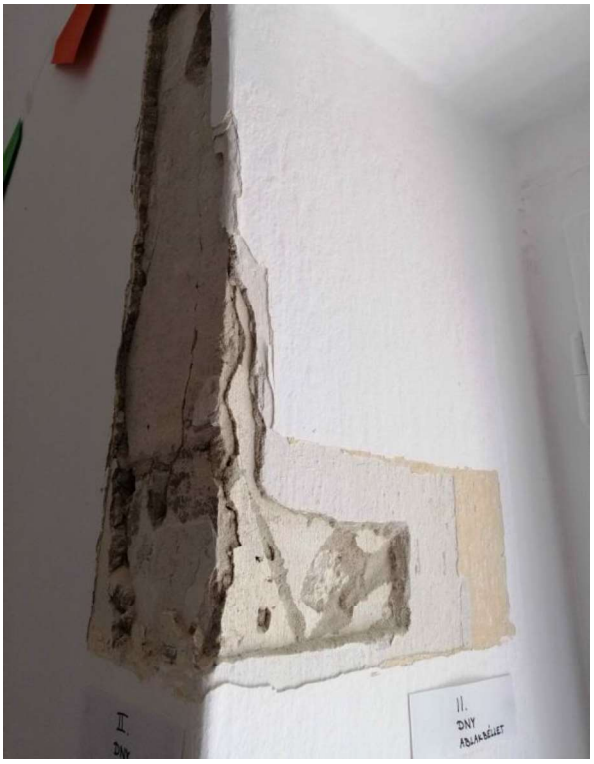
Az ablakbélletben nyitott kutatószonda lekopott, lespachtlizott festések nyomaival

Mészpettyes vakolaton, festőmészen (1.) világos drapp alapszínen umbra csíkozás (2.) ***felette kék alapszínen fehér mintázatú festés*** *(3.) különíthető el. A fehér mészgletten szürke színezés (4-5.), majd sárga mészfestés két rétege (6-7.) csak néhol maradt meg a sárga hiánykiegyenlítő glettelés alatt (8.). Ez a rétegsor a javított új vakolaton is megvan.*

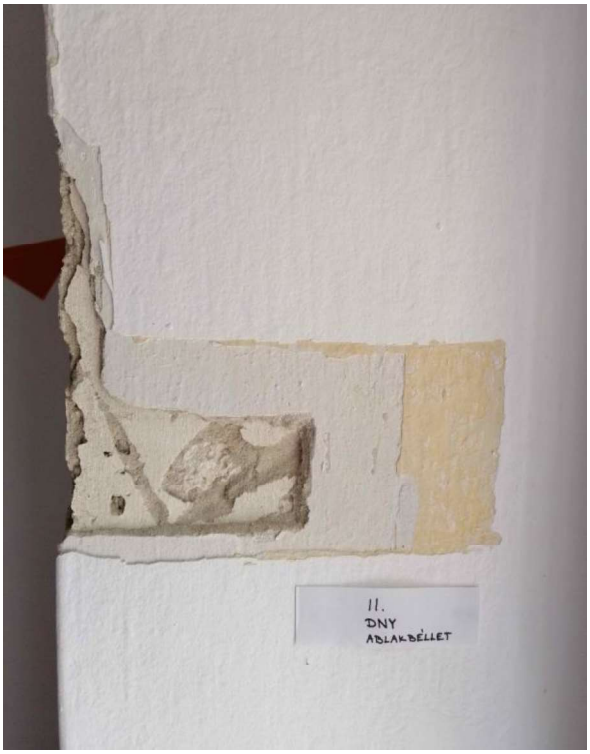

Kutatószonda a DNy-i oldal kelet felé eső ablakában

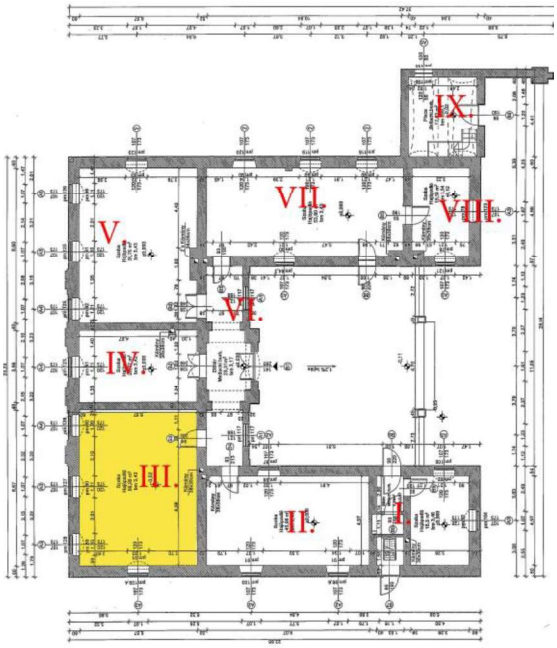
Mélyebb rétegben korai festéseket, meszeléseket hozott elő a kutatás

Alsó rétegben meszelésen kékesszürke festés barna lezáró csík nyomaival figyelhető meg a kutatószonda oldalfalra kiforduló részén. Rétegek a kutatószondában: barnás-szürke mészhomok vakolat (1.), meszelés, kékesszürke festés (2.), homogén szürkés-barna festés töredékesen (3.), barnás-szürke erős kötésű vakolat (4.), homogén fehér meszelés bekarcolva (5.), 3-5 mm-es kiegyenlítő vakolat (6.), fehér glett (7.), szürke glett (8.), homogén okkersárga festés (9.), homogén világos sárga festés (10.), legfelső, látszó, homogén fehér festés (11.).

III. HELYISÉG

A kutatás eredménye:

A helyiségben a Zlinszky-család életét bemutató kiállítás működik, ezért a frissen felújított szoba oldalfalain csak kisebb pontokon nyitottunk kutatószondákat. Cserélt vakolatú helyiség. Minimális kutatószondák nyitása rejtettebb helyeken történt. A vizsgált D-i sarokban a hordozó alsó rétege vályog. A DK-i oldalfalon is megegyező a rétegsor. A vizsgálatok alapján megállapítható, hogy ezt a termet is számos felújítás, átalakítás, különböző roncsolódás érte, mely során a történeti rétegek nagyrészt megsemmisültek. A falakon feltárt rétegrend, kisebb eltéréseket leszámítva, általánosnak mondható. Szürke mészpettyes vakolaton, fehér meszelés, majd újabb homogén fehér festések következnek. Majd glettrétegen egy homogén sötét sárga, majd egy világos sárga festés látható narancssárga hengerelt nyomokkal, a jelenlegi-látszó fehér színezés alatt. Néhány területen cementes javítások is megfigyelhetőek a felső rétegek alatt. Díszítőfestésre, művészi falfestésre utaló nyomokat nem hozott elő a kutatás.

A helyiség kutatást követő állapota:

Nagyobb alapterületű helyiség az épület ÉNy-i részén, mely jelenleg kiállítótérként funkcionál. A falak állapota jó, a szoba felújított. ÉK-i oldalfala utólagos válaszfal. Ablakai szegmensíves záródásúak, apácaráccsal díszítettek, mennyezete álmennyezet, padozata parketta borítású. A falak jelenlegi látszó festése fehér az oldalfalakon és a mennyezeten is egyaránt.

A helyiség ÉNy felé, kutatást követő állapot

A helyiség kutatás után (nézetfotók)

Rétegrendek:

ÉNy-i oldalfal ablakok közötti falmező:

- szürke mészpettyes vakolat
- fehér meszelés
- homogén, törtfehér meszes festés
- homogén, fehér meszes festés
- fehér glett
- homogén sötét sárga mészfestés
- világosabb sárga festés, narancssárga hengerelt nyomokkal
- legfelső, látszó fehér festés

ÉNy-i ablakbélletben ugyanezek a rétegek találhatók.

DK-i oldalfal:

- szürke mészpettyes vakolat
- fehér meszelés
- több mészréteg
- enyhén szürkére színeződött mészréteg
- glett
- homogén sötét sárga mészfestés
- világosabb sárga festés, narancssárga hengerelt nyomokkal
- legfelső, látszó fehér festés

Rétegrend D-i sarokban:

- agyagos sötét színű vakolat (vályogtégla)
- 1-1,5 cm vastagságú szürkés színű, meszelt felületű vakolat
- fehér meszelés
- több mészréteg
- enyhén szürkére színeződött mészréteg (4)
- sárga mészfestés (5)
- világosabb sárga festés, narancssárga hengerelt nyomokkal (6)
- jelenleg látszó fehér festés glettelésen (7-8)

ÉNy-i oldalfal kutatószondája a fellelt rétegekkel

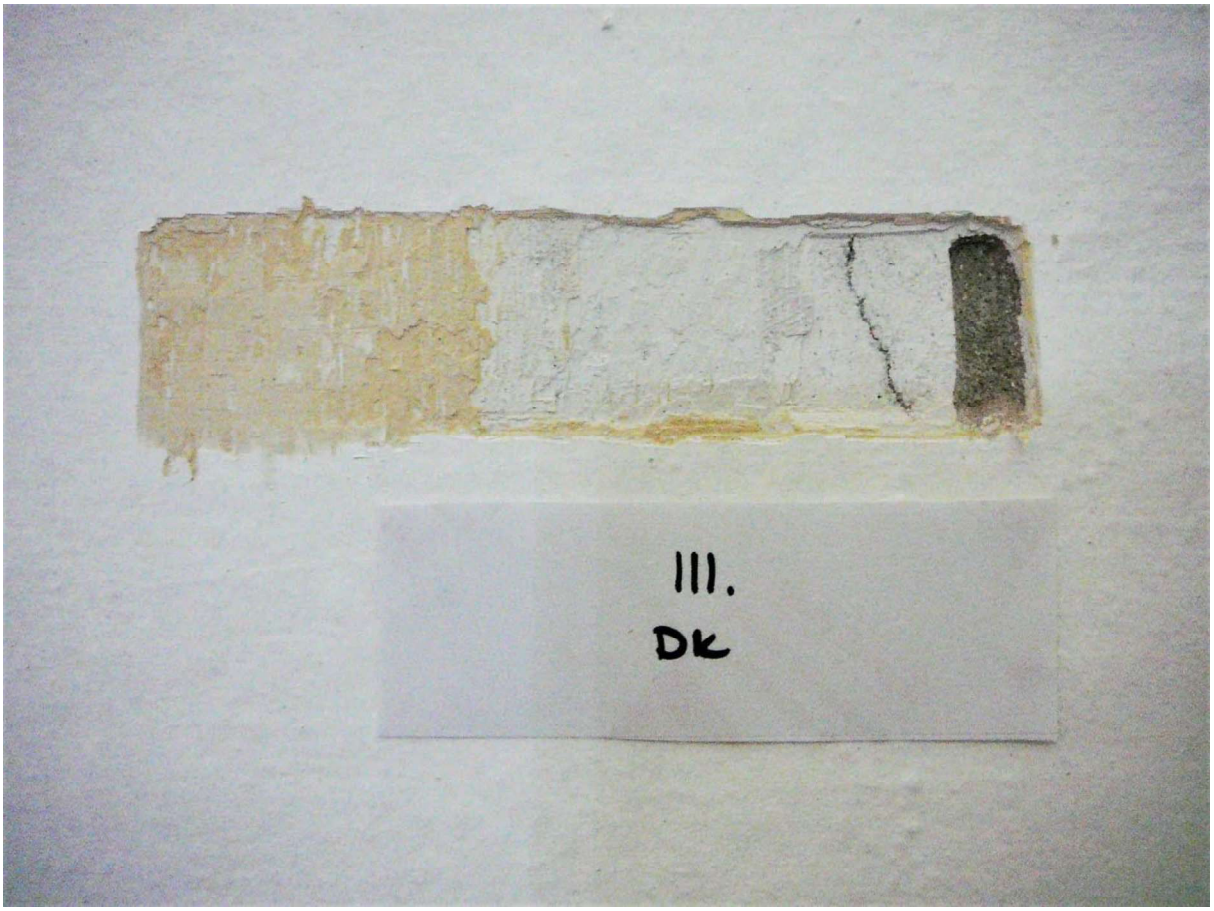

Az ÉNy-i bal szélső ablak béllletében is ugyanazok a rétegek találhatók, mint az oldalfalon

Az ÉNy-i bal szélső ablak parapete felújított. Szürke, erős kötésű vakolaton helyenként glettréteg és a legfelső, fehér festés van csupán.

DK-i oldalfal kutatószondája. Rétegrend: szürke mészpettyes vakolat, fehér meszelés, több mészréteg, enyhén szürkére színeződött mészréteg, glett, homogén sötét sárga mészfestés, világosabb sárga festés, narancssárga hengerelt nyomokkal, legfelső, látszó fehér festés

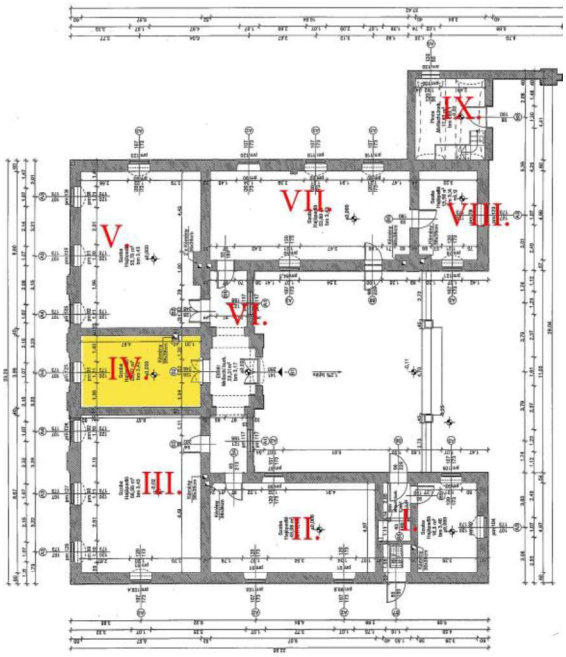

DNy-i szonda. A legalsó hordozóréteg vályog, melyen 1-1,5 cm vastag szürke vakolat található.

Meszelt felületek, és homogén festések találhatók. Közeli rétegben hengerelt mintás festés nyoma.

IV. HELYISÉG

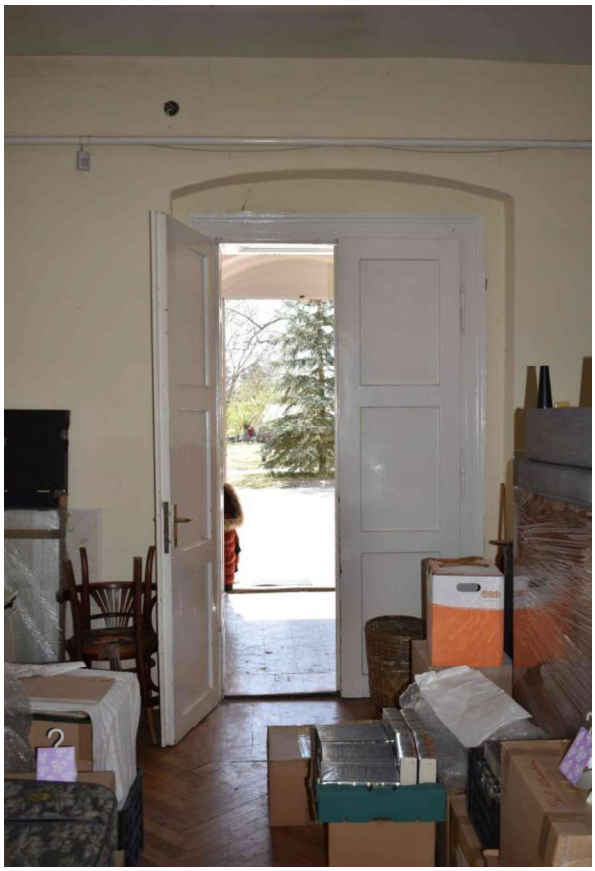
A kutatás eredménye:

A helyiség felújított, a kutatott területeken új rétegek, cserélt, felújító vakolatok, cementes javítások, azokon pedig fehér, illetve sárga homogén festések találhatók. A kutatás nem hozott elő művészi vagy egyéb díszítőfestésre utaló nyomokat.

A helyiség kutatást követő állapota:

Kis alapterületű egyablakos szoba. Ablaka szegmensíves záródású, apácaráccsal díszített, síkmennyezete álmennyezet. Az oldalfalak jelenlegi látszó festése világos sárga, a mennyezet fehér. A falak színezése elszennyeződött.

A helyiség ÉNy, DK felé

Rétegrendek:

ÉNy-i ablakbéllet és falmezőre kiforduló része szemmagasságban, mindkét oldalon:

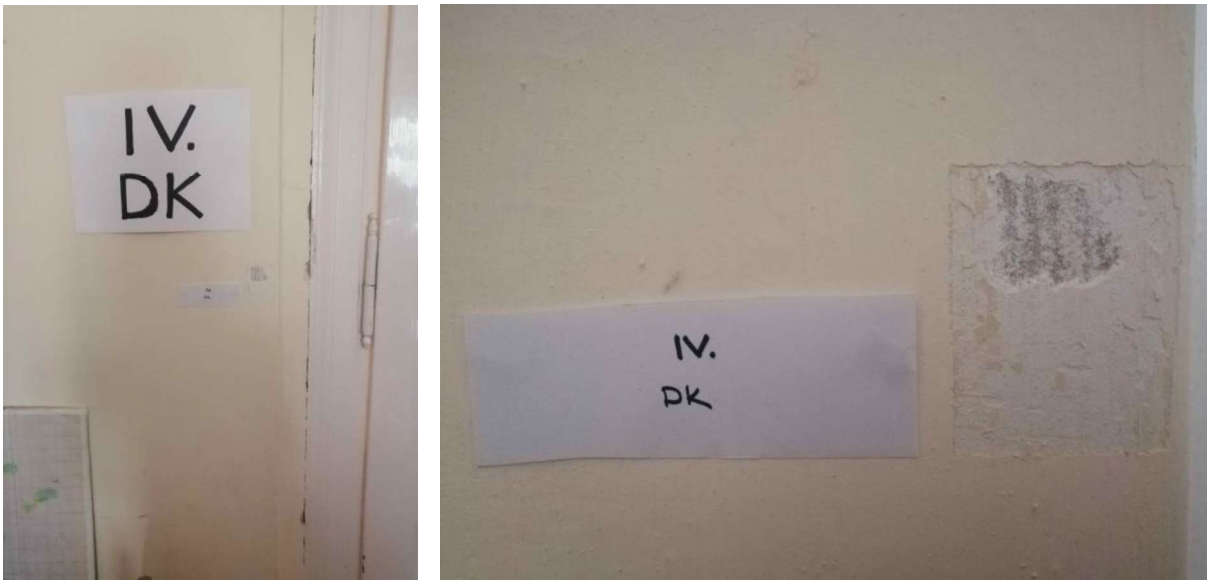
- falazat
- mészszemcsés (mészpettyes) felújító vakolat, kb. 3 cm vastagságban
- alapmeszelés
- fehér meszes festések
- halvány okkersárga mészfestés
- sötétebb okkersárga mészfestés
- felső, látszó világos sárga mészfestés

DK-i ajtó mellett:

- falazat
- szürke, erős kötésű, cementes vakolat
- meszes glett
- sötétebb okkersárga mészfestés
- felső, látszó világos sárga mészfestés

ÉK-i kéménynél, negatív falsarok:

- falazat
- mészszemcsés (mészpettyes) felújító vakolat, kb. 3 cm vastagságban
- alapmeszelés
- fehér meszes festések
- halvány okkersárga mészfestés
- sötétebb okkersárga mészfestés
- felső, látszó világos sárga mészfestés

Kutatószonda a DK-i oldalfalon. Fellelt rétegek: falazat (1.), szürke, erős kötésű, cementes vakolat (2.), meszes glett (3.), sötétebb okkersárga mészfestés (4.), felső, látszó világos sárga mészfestés (5.).

ÉK-i kéménynél, negatív falsarok. A terület felújított. Rétegrend: falazat, mészszemcsés (mészpettyes) felújító vakolat, kb. 3 cm vastagságban, alapmeszelés, fehér meszes festések, halvány okkersárga mészfestés, sötétebb okkersárga mészfestés, legfelső, látszó világos sárga mészfestés

ÉNy-i ablakbéllet és falmezőre kiforduló része szemmagasságban

ÉNy-i ablakbéllet és az oldalfalra kiforduló rész. Ugyanazok a rétegek találhatók ezen a területen is, mint az ÉK-i falon.

Ablakbéllet másik oldalán nyitott kutatószonda ugyanazokkal a rétegekkel

V. HELYISÉG

A kutatás eredménye:

Általánosan megállapítható, hogy számos felújítás érte ezt a helyiséget is. Több helyen új rétegek, megújító vakolat, cementes javítások láthatók. Az ÉK-i ablak parapetén nyitott kutatószondában flóderfestés került el töredékesen. A festés nem alsó rétegben található, kései díszítés lehet. Ugyanezek a rétegek vannak az ÉNy-i fal É-i ablakánál, a lábazati zónában. Itt is megtalálható a flóderfestés nyomokban, kis töredéken.

A DK-i oldalon 2 méter szélességű falkiugratás található. Álmennyezet miatt a mennyezet nem volt vizsgálható. A kutatott részen fehér meszelés, és homogén festések kerültek elő.

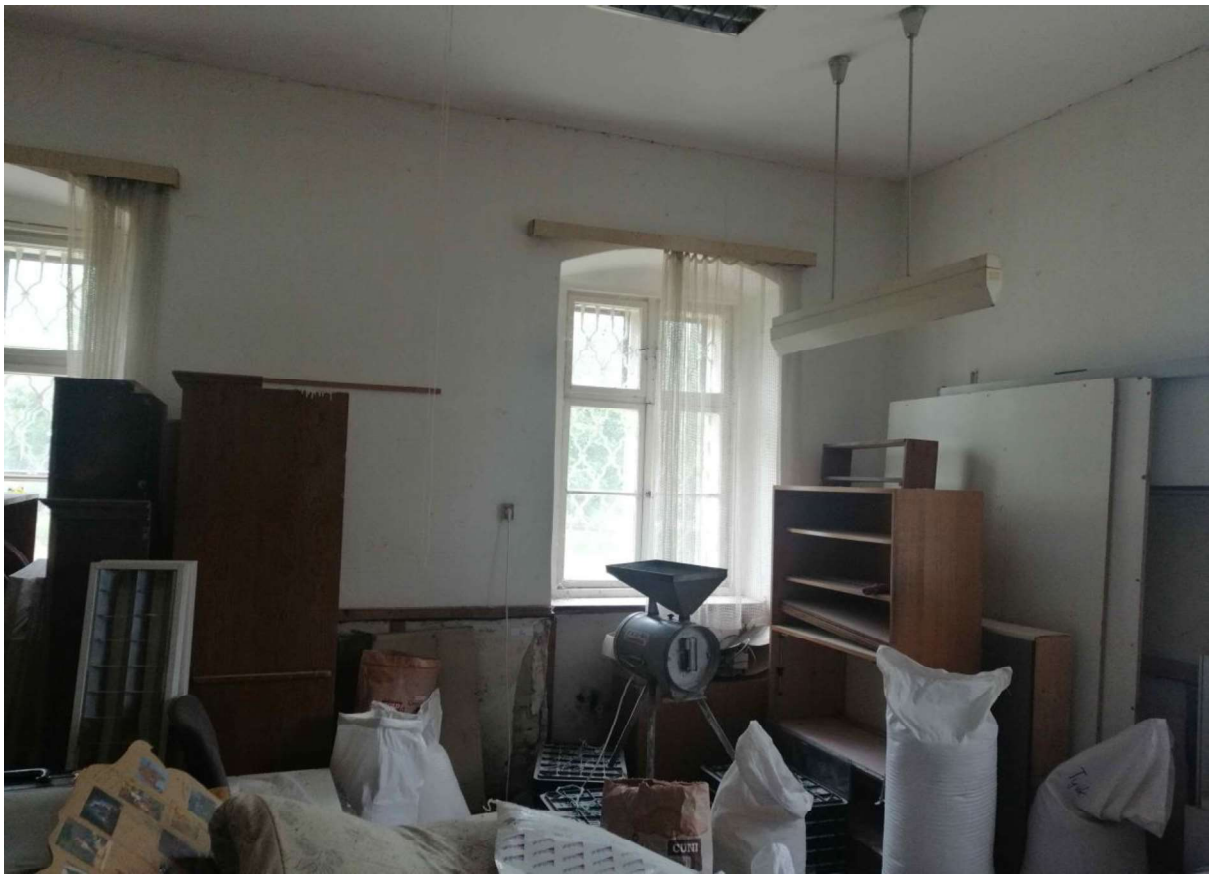
A helyiség kutatást követő állapota:

Nagyobb alapterületű, 4 ablakos helyiség az épület ÉNy-i részén. Ablakai szegmensíves záródásúak, apácaráccsal díszítettek, síkmennyezete álmennyezet. A falak jelenlegi látszó festése az oldalfalakon fehér, egy-két kisebb szakaszon sárga, a mennyezeten szintén fehér. A falak színezése elszennyeződött. Különböző átalakítások, vakolatjavítások, gépészeti és elektromos falvésések nyomai láthatók. Sok területen beázások nyomai, foltosodások, sóerózió okozta romlás, festékréteg és vakolatelválások figyelhetők meg, melyek leginkább a lábazati részeket, utcafronti falat, sarkokat érintik.

A helyiség kutatás után

Nézetfotók a szoba kutatást követő állapotáról

Rétegrendek:

DNy-i oldalfal (ajtóhoz közel):

- téglafalazat
- finomszemcsés világos szürke vakolat
- alapmeszelés és vastag fehér meszes réteg
- meszes glett
- sötét okkersárga festés
- világos okkersárga festés
- szürke felújító/kiegyenlítő vakolat
- okkersárga festés
- legfelső fehér meszes festés

DK-i oldalfal (szemmagasságban, ÉK-i ablakhoz közelebbi térfélen):

- falazat
- finomszemcsés szürke vakolat
- világos okkersárga réteg 0,5 cm vastagságban
- legfelső fehér meszes festés

ÉK-i ablakbéllet (szemmagasság, valamint oldalfal, ablak pozitív sarka):

- falazat
- finomszemcsés világos szürke vakolat
- mészszemcsés szürke vakolat
- sötét okkersárga festés
- világos okkersárga festés
- okkersárga festés
- legfelső fehér meszes festés

ÉNy-i oldal, középső ablak pozitív sarka szemmagasságban:

- falazat
- finomszemcsés, szürke alapvakolat
- 0,5 cm vastagságú, mészdús, világos szürke vakolat
- alapmeszelés, valamint kb. 2 réteg fehér meszelés
- 0,5 cm vastagságú, mészdús, világos szürke vakolat
- alapmeszelés, valamint kb. 2-3 réteg fehér meszelés
- mészszemcsés vakolat, nagyobb oltatlan mészcsomókkal
- alapmeszelés, valamint kb. 2-3 réteg fehér meszelés
- világos szürke gipszes glett
- sötét okkersárga festés
- világos okkersárga festés
- okkersárga festés
- legfelső fehér meszes festés

ÉK-i ablak (parapet és béllet):

- falazat
- kb. 3 cm vastagságú, finomszemcsés, szürke alapvakolat
- 0,5 cm vastagságú, mészdús, világos szürke simítóvakolat

- alapmeszelés
- meszes glett
- fehér meszelések
- glett
- alapmeszelésen flóderfestés bepikkelve
- cementgúz bepikkelve
- mészszemcsés felújító vakolat
- alapmeszelés
- fehér meszes festések (a pontos rétegszám nem határozható meg)
- legfelső fehér meszes festés

Ugyanezek a rétegek vannak az ÉNy-i fal É-i ablakánál, a lábazati zónában. Itt is megtalálható a flóderfestés nyomokban, kis töredéken.

<u>Rétegrend DK-i kiugratott, kb. 2 m szélességű falrészlet bal sarkánál:</u>

- sárgás, kemény mészdús vakolat meszelt felülettel
- meszelések (1-3)
- kissé elszürkült felületű meszelésréteg (átfordul a saroknál) (4)
- sárga mészfestés (5)
- vajszínű mészfestés (6)
- sárga glett (7)
- gletteléseken szürkés kőszínű festés (8-10)
- jelenleg látszó festés fehér gletten (11-12)

DK-i falrészlet kutatás után

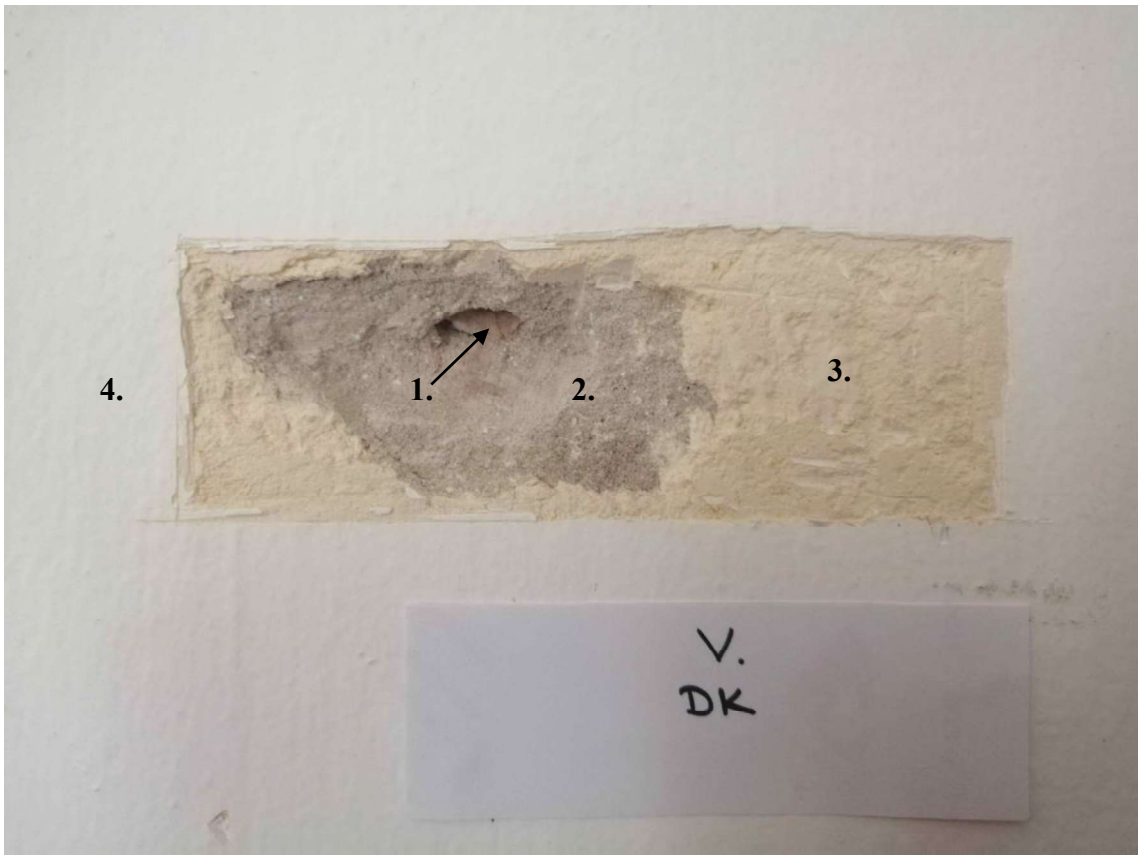
Mozaikszerűen töredezett hordozó-vakolat és a felette lévő rétegek sora számozva. Fellelt rétegrend: sárgás, kemény mészdús vakolat meszelt felülettel, meszelések (1-3.), kissé elszürkült felületű meszelésréteg (átfordul a saroknál) (4.), sárga mészfestés (5.), vajszínű mészfestés (6.), sárga glett (7.) gletteléseken szürkés kőszínű festés (8-10.), jelenleg látszó festés fehér gletten (11-12.).

DK-i oldal, ajtó melletti falfelület szondája. Felújított, új étegek találhatók.

Kutatószonda a DK-i kiugratott, kb. 2 m szélességű falrészlet jobb sarkánál

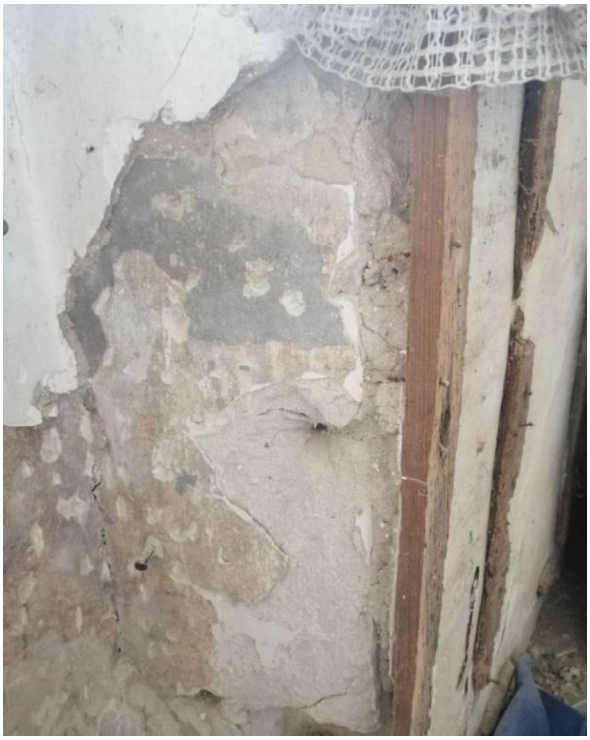
DK-i oldalfal szondája (szemmagasságban, ÉK-i ablakhoz közelebbi térfélen). Rétegrend: falazat (1.), finomszemcsés szürke vakolat (2.), világos okkersárga réteg 0,5 cm vastagságban (3.), legfelső fehér meszes festés (4.)

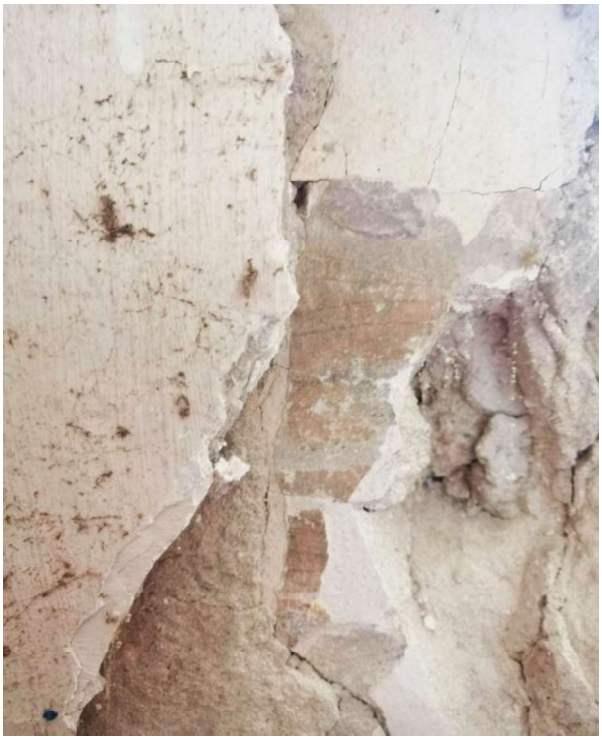

Kutatószonda a DK-i oldalfalon

ÉK-i ablak (parapet és béllet) a flóderfestés maradványaival

ÉK-i ablak bélletébe is átfordul a flóderfestés

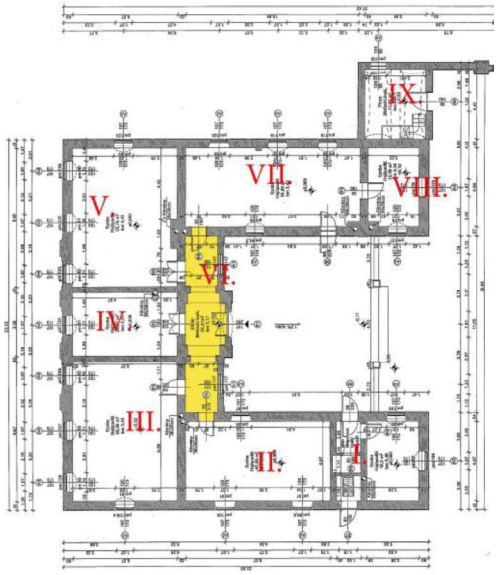
Ugyanezek a rétegek vannak az ÉNy-i fal É-i ablakánál, a lábazati zónában. Itt is megtalálható a flóderfestés nyomokban, kis töredéken.

Az ÉNy-i ablak bélletében és oldalfalra kiforduló részén nyitott kutatószonda. Fellelt rétegsor: falazat (1.), finomszemcsés, szürke alapvakolat (2.), 0,5 cm vastagságú, mészdús, világos szürke vakolat (3.), alapmeszelés, valamint kb. 2 réteg fehér meszelés (4.), 0,5 cm vastagságú, mészdús, világos szürke vakolat (5.), alapmeszelés, valamint kb. 2-3 réteg fehér meszelés (6.), mészszemcsés vakolat, nagyobb oltatlan mészcsomókkal (7.), alapmeszelés, valamint kb. 2-3 réteg fehér meszelés (8.), világos szürke gipszes glett (9.), sötét okkersárga festés (10.), világos okkersárga festés (11.), okkersárga festés (12.), legfelső fehér meszes festés (13.).

VI. HELYISÉG (ELŐTÉR)

A kutatás eredménye:

Az oldalfalak nagyrészt cserélt vakolatúak, csak töredékben található eredeti, korai oldalfal kiképzés, vakolat- és festett rétegek (ÉNy-DNy-i falsarok). Az udvar felé eső falat vizsgálva, megállapítható, hogy eredetileg nyitott árkádos lehetett a folyosó. Az eredeti térszerkezet meghatározására falkutatás adhatna választ.

Körülbelül 30 cm széles a zárópárkány, mely egyben a falpillér fejezete. Helyszínen, nedves vakolatból húzott, fehérre meszelt, szépen modellált tagozatos stukkódísz. A hozzá tartozó oldalfal vakolatát a vizsgált helyeken nagyrészt lecserélték, az átfordulásnál kb. 2 cm sávban megmaradt az eredeti fehérre meszelt oldalfal töredéke. Az új vakolatot elveszejtve a zárópárkány alsó oldallapjához simították. Mind a tagozatot, mind az újravakolt oldalfalat számtalan, legalább 15-20 réteg meszelés, gipszelés, néhol sárga, vagy csontszínű mészfestés fedi. A sok átfestésréteg a formákat szinte a felismerhetetlenségig kilaposította. Alóluk eredményesen feltárható a szépen modellált kíma-tagozatos stukkódísz. Bár állapota töredékes, restaurálásra javasolt, megóvandó, bemutatandó.

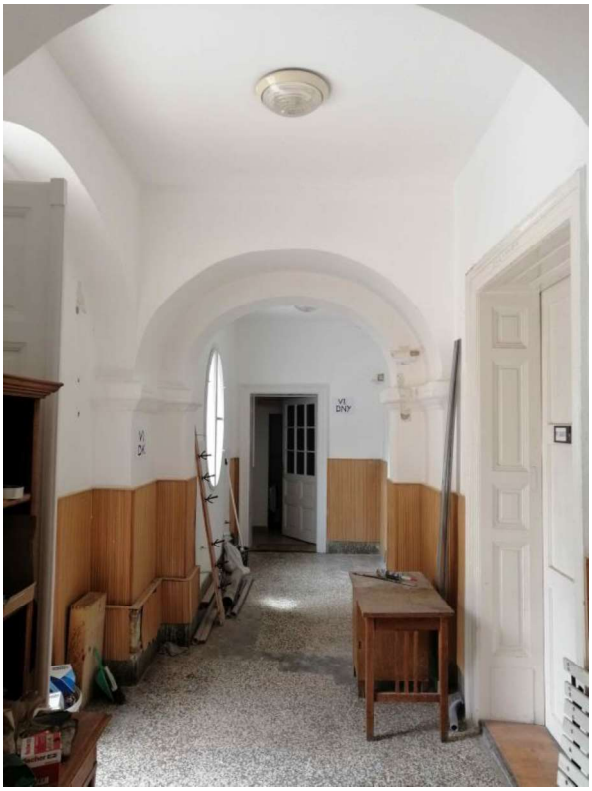
Az oldalfalakon, a kutatás során nem került elő művészi vagy egyéb díszítőfestésre utaló nyom.

A helyiség kutatást követő állapota:

Hosszanti elhelyezkedésű, egykoron boltozatos helyiség, előtér, a főbejáraton keresztül rögtön ebbe a terembe érkezünk. A falak jelenlegi látszó festése fehér színű, az oldalfalakon és a mennyezeten is egyaránt. A falak alsó harmadát lambéria, illetve egy szakaszon csempe borítja. A jelenleg látható síkmennyezet utólagos álmennyezet. A boltív hevedereinél megfigyelhető párkányzat vakolatból készült, rajta számos fehér festés, gipszréteg található, mely rétegek erőteljesen torzítják a plasztikák eredeti formáit. A helyiség felújított állapotú.

A helyiség kutatás előtti állapota

A folyosó kutatás után (nézetfotók)

Rétegrendek:

ÉNy-i heveder:

- falazat
- sárga mészhomok vakolat
- fehér meszes rétegek
- sok rétegű, (legalább 4) gipszes glett összesen 0,5 mm vastagon
- gletten sötétokker mészfestés
- gletten világos okkersárga réteg
- felső fehér diszperzió adalékú meszes festés

ÉNy-i pilaszterfő / párkány:

- falazat
- vakolatból húzott profil meszes felszínnel
- fehér mészfestés (eredeti!)
- alapmeszelésen sárga mészfestés töredéke (feltáráskor lepattant)
- nagyon sok fehér meszes réteg, glettek és mészfestések
- gletten sötét okkersárga mészfestés
- gletten világos okkersárga réteg
- felső fehér diszperzió adalékú meszes festés

A pilaszter törzsön a párkány alsó rétegei megszakadnak, legalább két vakolatcsere történhetett.

Folyosó K-i sarok (ÉK-DK):

- falazat
- mészszemcsés / mészpettyes vakolat
- alapmeszelés
- több réteg gipszes glett
- gletten sötétokker mészfestés
- gletten világosokker réteg
- felső fehér diszperzió adalékú meszes festés

ÉNy-i boltív heveder középső szakasza:

- erős kötésű, cement adalékanyagú vakolat
- szürke glett
- homogén okkersárga festés
- homogén világos sárga festés
- felső fehér diszperzió adalékú meszes festés

Az álmennyezettől 5-8 cm-ig lefelé az oldalfalon, körbefutó sávban cementes vakolatjavítás látható.

Folyosó, ÉNy-i fal zárópárkány/pillérfő:

- vakolatstukkó
- fehér meszelés két rétegben vékony simítógletten (1.)
- sárga mészfestés mészrétegen (3.)
- gipszrétegek sárga felülettel (6-7.) oldalfalon
- nem általánosítható számú gipsz- és mészréteg (12-15.) az oldalfalon +7 réteg
- testesebb meszes gletten kissé szürkés meszelés (8-10.)
- sárga mészfestés (11.)
- sárgás-szürke kőszínű mészfestés (12.)
- felső fehér diszperzió adalékú meszes festés (13.)

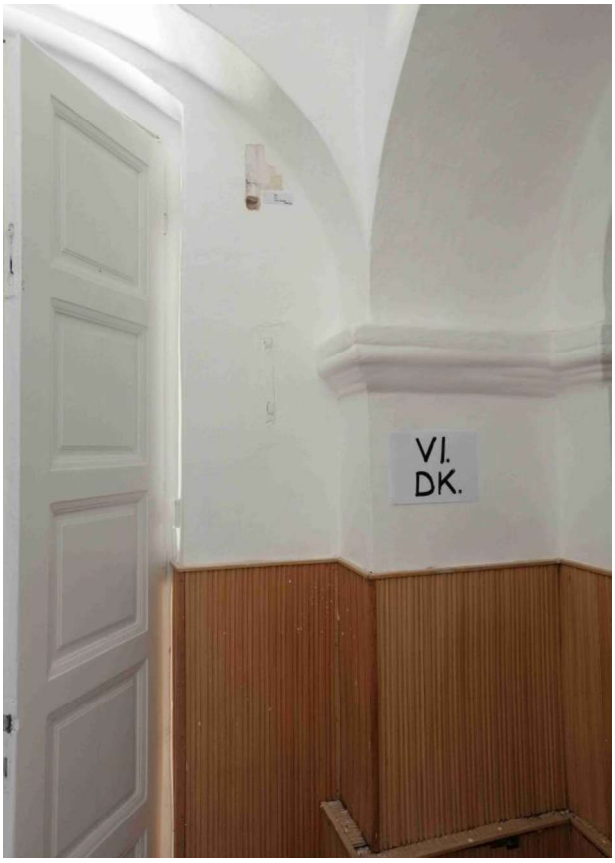
Bejárati ajtó mellett jobbra eső falfelület:

- tégla
- sárgás-szürke finomszemcsés mészhomok vakolat
- fehér meszelés
- homogén szürke festés
- 2 rétegű fehér meszelés
- homogén fehér meszes festés
- homogén fehér meszes festés
- szürke glett
- homogén okkersárga festés
- homogén világos sárga festés
- homogén világos sárga festés
- felső fehér diszperzió adalékú meszes festés

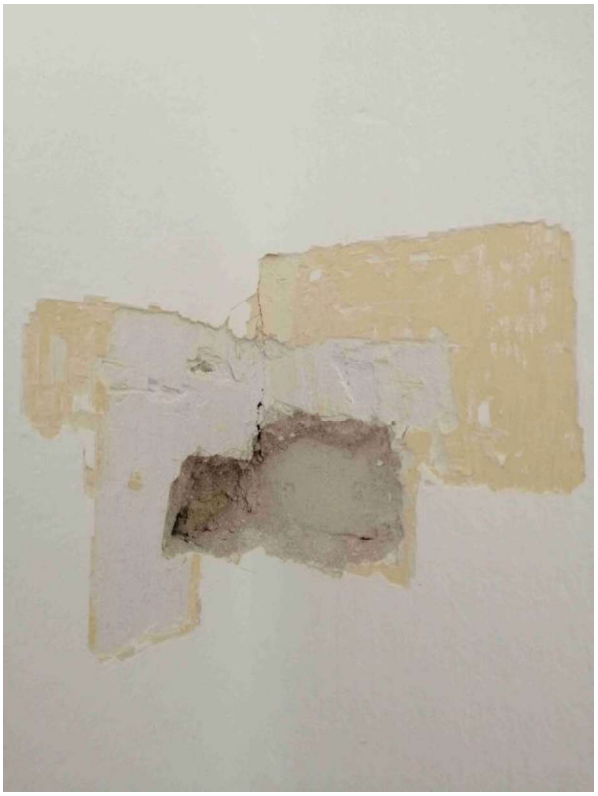
Mélyebb rétegben, korai homogén festések találhatók töredékesen, felpikkelt felülettel

Bejárati ajtó melletti oldalfal (DK) kutatószondája. Tégla falazaton, sárgás-szürke finomszemcsés mészhomok vakolat található, majd különböző homogén fehér, törtfehér, sárga festések láthatók a jelenlegi, látszó fehér festés alatt.

Folyosó K-i sarok (ÉK-DK). Fellelt rétegrend: falazat (1.), mészszemcsés / mészpettyes vakolat (2.), alapmeszelés (3.), több réteg gipszes glett (4.), gletten sötétokker mészfestés (5.), gletten világos okkersárga festés (6.), felső fehér diszperzió adalékú meszelés (7.).

ÉNy-i pilaszterfő / párkány a fellelt rétegekkel

ÉNy-i hevederen nyitott kutatószonda

Ny-i boltív heveder középső szakasza. A terület felújított, cementes vakolaton kevés réteg található.

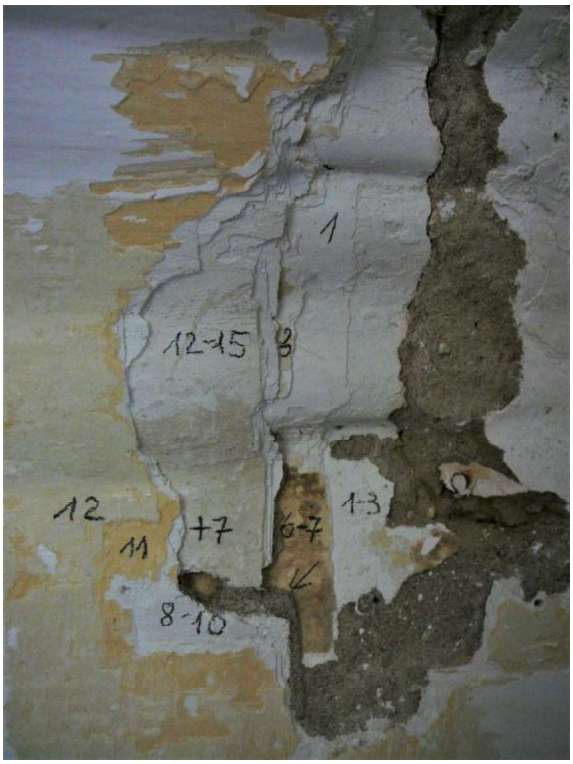
Az álmennyezettől 5-8 cm-ig lefelé az oldalfalon, körbefutó sávban cementes vakolatjavítás figyelhető meg.

Kutatószonda az ÉNy-i zárópárkányon/pillérfőn. A párkányt/fejezetet helyszínen, nedves vakolatból húzták. A vizsgált területen állapota repedezett, töredékes.

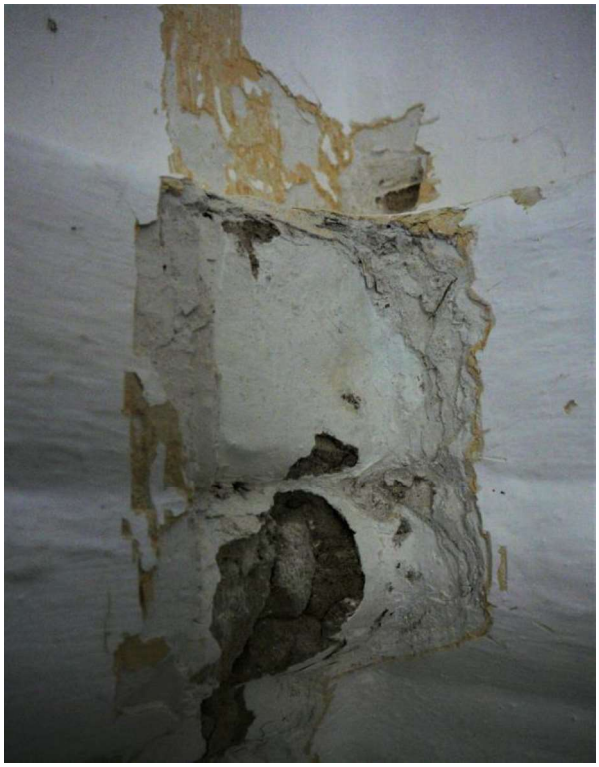
Az eredeti vakolatplasztika formáját kilaposította a sok átfestés, de alóluk igényesen modellált tagozat tárható fel.

Az oldalfal kiegyenlítő vakolatán található meszelés- és gipszrétegek nehezen megszámlálhatók. Az utolsó 5 réteg testesebb meszes gletten fehér meszelés (8-10). Nyíllal jelölve az oldalfal kiegyenlítő vakolata.

Jól látható, hogy az oldalfal vakolatát cserélték, elveszejtve simították a párkány alsó lapjához. Az eredeti oldalfal rétegei 6-7 jelöléssel egy kis fragmentumon lelhetők fel. A régi vakolatba beütve két szög látható.

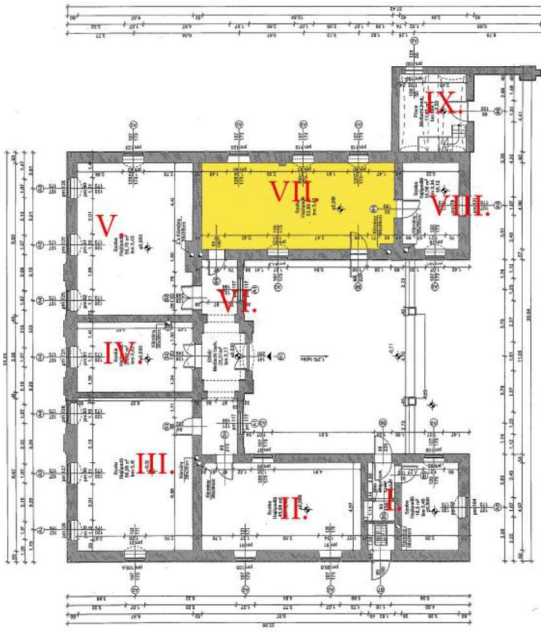

A keresztmetszetben szépen kirajzolódik a félkörléc tagozat, és jól látható, hogy a sarokban még vastagabb rétegben ültek be az átfestés rétegei.

Szép ívű, kíma tagozatos párkány tárható fel a fedőrétegek alól

VII. HELYISÉG

A kutatás eredménye:

A kutatás során a DNy-i ablak mellett közvetlenül homogén fehér, szürke meszeléseken, szürke alapon patronált, fekete és vörös levélmotívumos díszítőfestés töredéke került elő. A festés az ablak sarka mellett egyenetlen vonalban megszakad. DK-i oldalfal (VIII. szoba felé eső ajtó mellett, baloldalon is megtalálhatóak díszítőfestések nyomai. Rózsaszín festés sötétebb vöröses mintával (a mintázat a kopottság és töredékesség miatt nem értelmezhető), felette barnás-zöld alapon élénk zöld hengerelt mintás festés figyelhető meg.

Az ÉK-i falon az ablakbélletet, tőle jobbra és balra lévő falfelületet is vizsgáltuk. A legtöbb réteg a jobb oldalfalon kb. 20 cm széles megmaradt töredéken lelhető fel. A rétegszám azonosítható, azonban a festés már nem értelmezhető festéstechnikája és állapota miatt. A bal oldali falszakaszon táblásan leomló vakolat miatt feltáruló lábazati részen lehetett megállapításokat tenni. Kifejezett vertikális repedés és a jelenlegi saroktól 21 cm-re fellelt beforduló sarokkialakítás meszelt felülete utal egy korábbi falvégződésre (az ablaknyílás korábbi helyére). A falszövetkutatás pontosíthatja a megállapításokat.

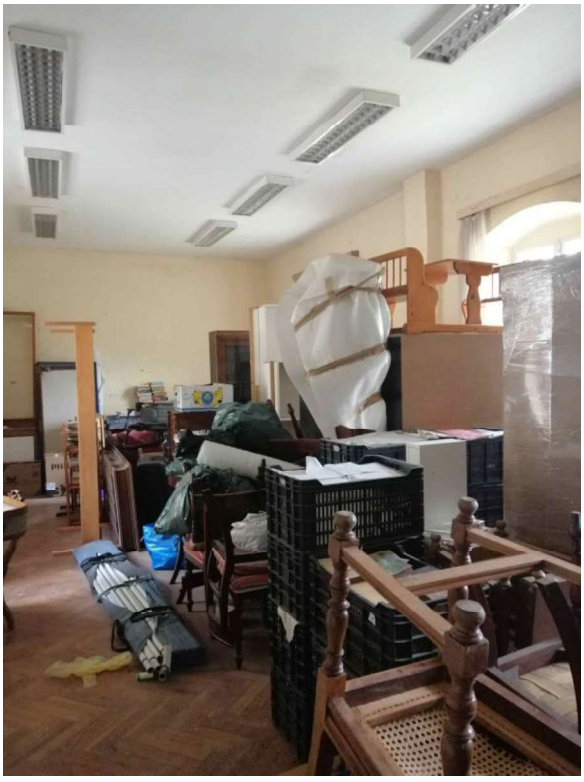
A vizsgált felületeken első rétegben fehér meszelésrétegek találhatók, eredetileg fehérre meszelt helyiség lehetett. Későbbiekben vöröses színezés, majd szürke, virágmintás (talán bordűrös) kifestés díszíthette az oldalfalakat. A lábazati rész állapota rendkívül rossz, bár a szigetelőrendszer elkészülése óta száradhatott, de a vakolat omlékony, dohos szagot áraszt. Az alsó részen kb. fél m^2-nyi biológiai károsításra utaló nyom látható, gomba hifa elszáradt képletének látszik. Gombaszakértői vélemény kikérése javasolt. Felette a 2-3 cm vastagságú javítóvakolat táblásan omlik le.
A kutatószondák elfedésével a rétegsor tanúfelületként megóvásra javasolt.

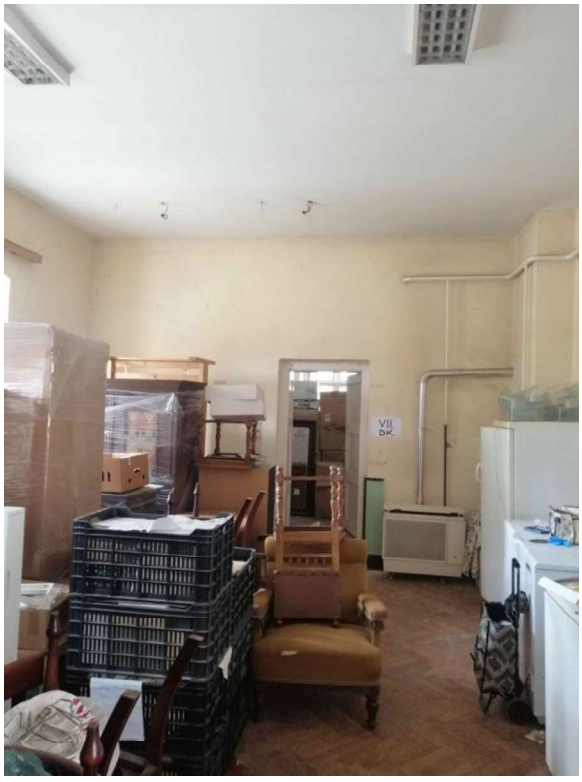
A helyiség kutatást követő állapota:

Nagyobb alapterületű helyiség az épület ÉK-i szárnyában. A falak jelenlegi festése az oldalfalakon sárga, a síkmennyezeten (álmennyezet) fehér színű. Az ablakbélletek egyenes és íves záródásúak, nem egységes kialakításúak. Az oldalfalak egyes részein az egykori (általános iskola idejéből származó) lambériaborítás vázszerkezete, illetve csempeburkolat látható. A falak vizesedése és az ezzel összefüggő sókár elsősorban a lábazati részeket érintően jelent meg. A különböző átalakítások, javítások is nyomot hagytak a falazatokon. Számos területen kiterjedt vakolat és festékréteg elválás, hiány figyelhető meg, többek között az utcai homlokfal ablakai alatt. Biológiai károsítás nyoma is látszik. A jelenlegi színezés elszennyeződött.

A helyiség kutatás után

Nézetfotók a szobáról kutatást követően

Rétegrendek:

ÉK-i oldal bal szélső ablak béllete:

- téglafalazat
- kb. 0,5 cm vastagságú, szürke, finomszemcsés vakolat
- homogén zöld meszes festés
- fehér ecsetbarázdált meszelés
- törtfehér ecsetbarázdált meszelés
- több fehér meszes festés (pontos rétegszám nem határozható meg)
- homogén, sötét sárga festés
- homogén, világos sárga festés
- legfelső világos sárga festés

DK-i oldalfal (VIII. szoba felé eső ajtó mellett bal oldalt):

- téglafalazat
- szürke vakolat
- **rózsaszín festés sötétebb vöröses minta nyomaival (a mintázat a kopottság és töredékesség miatt nem látható)**
- barnás-zöld alapon élénk zöld hengerelt mintás festés
- szürke kiegyenlítővakolat
- fehér, ecsetbarázdált meszelés
- 3-4 réteg homogén, fehér festés
- glett
- homogén, sötét sárga festés
- homogén, világos sárga festés
- legfelső világos sárga festés

ÉNy-i oldalfal (folyosói ajtóhoz közel eső terület, szemmagasságban):

- falazat
- szürke mészszemcsés vakolat
- alapmeszelés, valamint fehér meszes rétegek
- világos szürke gipszes glett
- homogén, sötét sárga festés
- homogén, világos sárga festés
- legfelső világos sárga festés

DNy-i oldalfal (folyosói ajtó felett):

- falazat
- szürke mészszemcsés vakolat a falmezőn (vízszintes repedés alatt finomszemcsés mészhomok vakolat látható a szemöldökig, mely átfordul a bélletbe. Ez egy újabb vakolatkiegészítés)
- alapmeszelés és fehér meszes festés
- világos szürke gipszes glett
- homogén, sötét sárga festés
- homogén, világos sárga festés
- mályva színű festés nyomokban
- legfelső világos sárga festés

ÉK-i ablak melletti falmező (ajtóval szemben):

- falazat
- szürke mészszemcsés vakolat
- alapmeszelés
- gipszes glett
- homogén, sötét sárga festés
- homogén, világos sárga festés
- mályva színű festés nyomokban
- legfelső világos sárga festés

ÉNy-i oldalfal (ablakhoz közel, szemmagasságban):

- falazat
- szürke mészszemcsés vakolat
- alapmeszelés
- homogén, sötét sárga festés
- vakolatjavítás 0-ra kifuttatva
- alapmeszelés
- legfelső világos sárga festés

DNy-i ablak mellett közvetlenül:

- falazat
- szürke mészszemcsés vakolat
- alapmeszelés
- szürke színű mészfestés
- alapmeszelés/meszes glett
- **szürke alapon patronált, fekete és vörös levelek, az ablak sarka mellett egyenetlen vonalban megszakad**
- fehér meszes festés
- finomszemcsés felújító/kiegyenlítő vakolat, mely az ablakbélletre is ráfordul
- fehér, vastag mészfestés
- alapmeszelés
- fehér meszes festés
- világos szürke gipszes glett
- alapmeszlés
- homogén, sötét sárga festés
- homogén, világos sárga festés
- legfelső világos sárga festés

DNy-i ablakbéllet és DNy-i falmező:

- vályogtégla
- finomszemcsés, mészhomok vakolat
- alapmeszelés
- fehér meszes festések
- homogén, sötét sárga festés
- homogén, világos sárga festés
- legfelső világos sárga festés

Rétegrend az ÉK-i fal K- felé eső ablakánál jobb oldalon kb. 20 cm-es sávban maradt meg a legtöbb réteg:

- 1,5 cm vastag szürkés mészszemcsés homok. mész vakolat (1.)
- meszelés (2.)
- 3-6 rétegben meszelések (3-6.)
- festőmészen narancsvörös színnyomok, fehérrel hengerelt festéknyomokkal (7-8.)
- festőmészen virágmintás festés, szürke okkersárga, kék színnyomok összekeveredve. (9-10.)
  (a szürke alapon lévő szegfű-motívum még egyértelműen kivehető.)
- meszelések (11-14.)
- kiegyenlítő vakolaton meszelés, gipszes glett (15-16.)
- sárga, azon jelenleg látható világossárga diszperziós festés (17-18.)

A kb. 20 cm-es teljes rétegsoros sávhoz hozzávakolva jobbra az oldalfalon barnás, töredezett, nagyobb mészszemcsés cementadalékos vakolat van. Ezen az első réteg a 16. rétegnek feleltethető meg. Az ablakbélletbe átfordulva első rétegben csak az új (kiegyenlítő) vakolat- és azon lévő rétegsor található meg.

Az ablak bal oldalán az ablakbélletben új vakolat van. Az ablaktokborítástól az oldalfalra is kifordul rétegsorával együtt. A parapet saroknál metszetben látható a téglapótlás, vakolatváltás, rétegsorok.

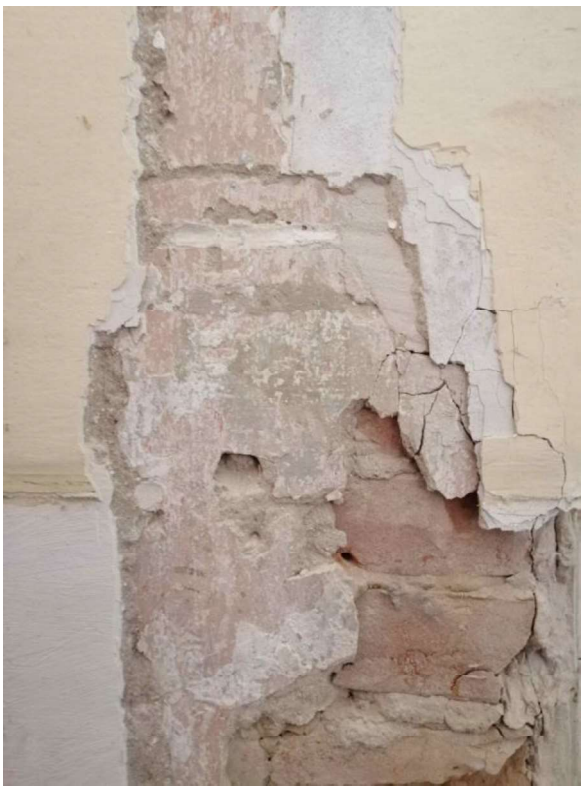
Rétegrend az ÉK-i fal bal oldalán két ablak között:

- világossárgás, 2-3 cm vastag, jó kötésű mészdús vakolat (ebben egy fatipli is megmaradt)
- 0,6-1,5 cm vastagságú világosszürke festővakolat jó megtartású, mészdús, mészszemcsés
- sárgás színű, durvára tömörített meszelt felület
- meszelések (1.)
- vörös színnyomok a lábazatnál (2.)
- minimális zöld színnyomok (3.)
- kiegyenlítő vakolatgletten meszelések, utolsó homokszínű mész (4.), ez a réteg héjszerűen jelenik meg, és a későbbi vakolatjavításokra is ráfed.
- 0,3-1,5 cm vastagságú mészszemcsés kiegyenlítő vakolat két rétegben felhordva, felülete meszelt.
- szürkés festés alámeszelésen
- 2-3 meszelésréteg
- lambériát tartó lécek, lambéria
- lábazattól felfelé sárga és világossárga festés
- díszbordűrös papírtapéta

Kutatószonda a DK-i oldalfalon, ajtó mellett balra

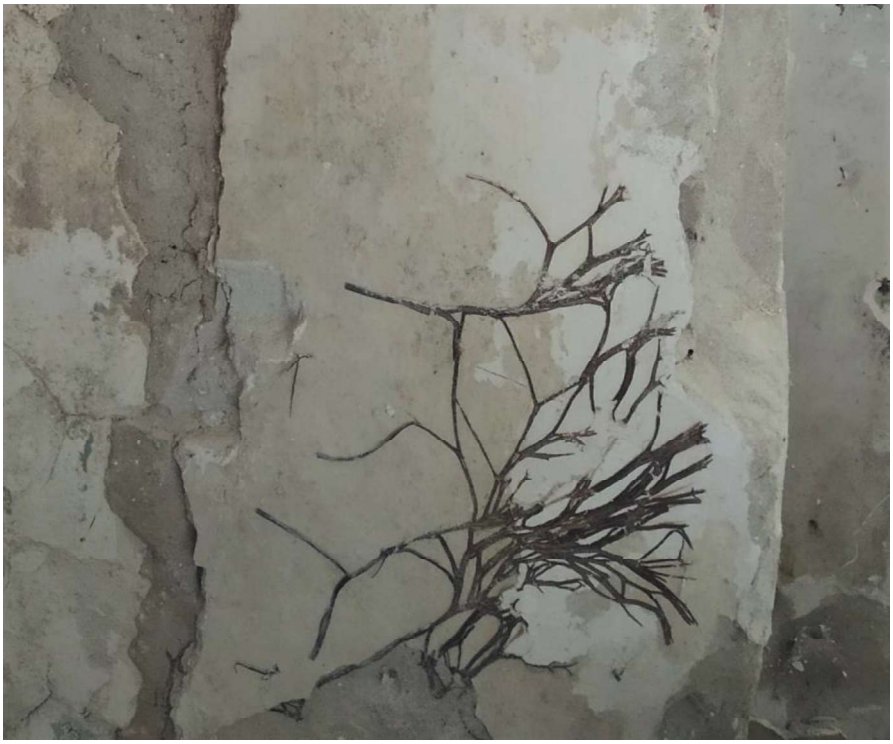
A kutatószondában fellelt rétegek. Rózsaszín festésen zöld festés található.

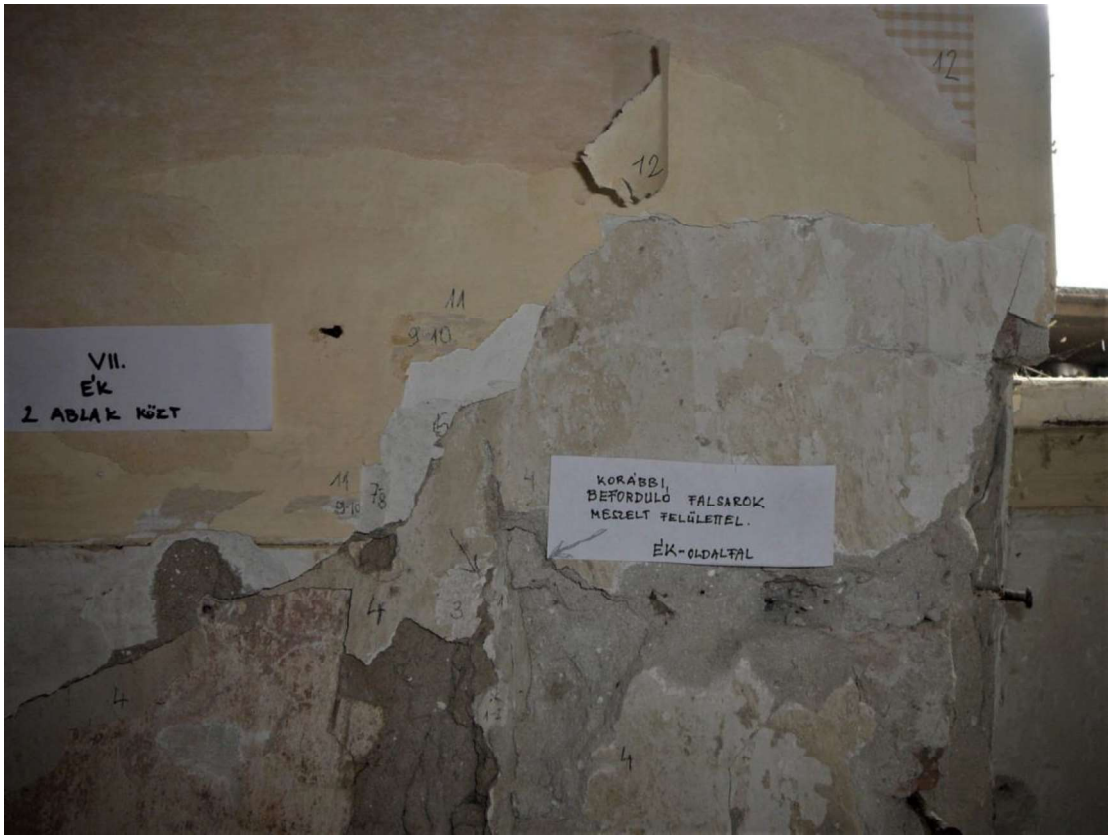
Vakolatrétegek alól előkerült fatipli

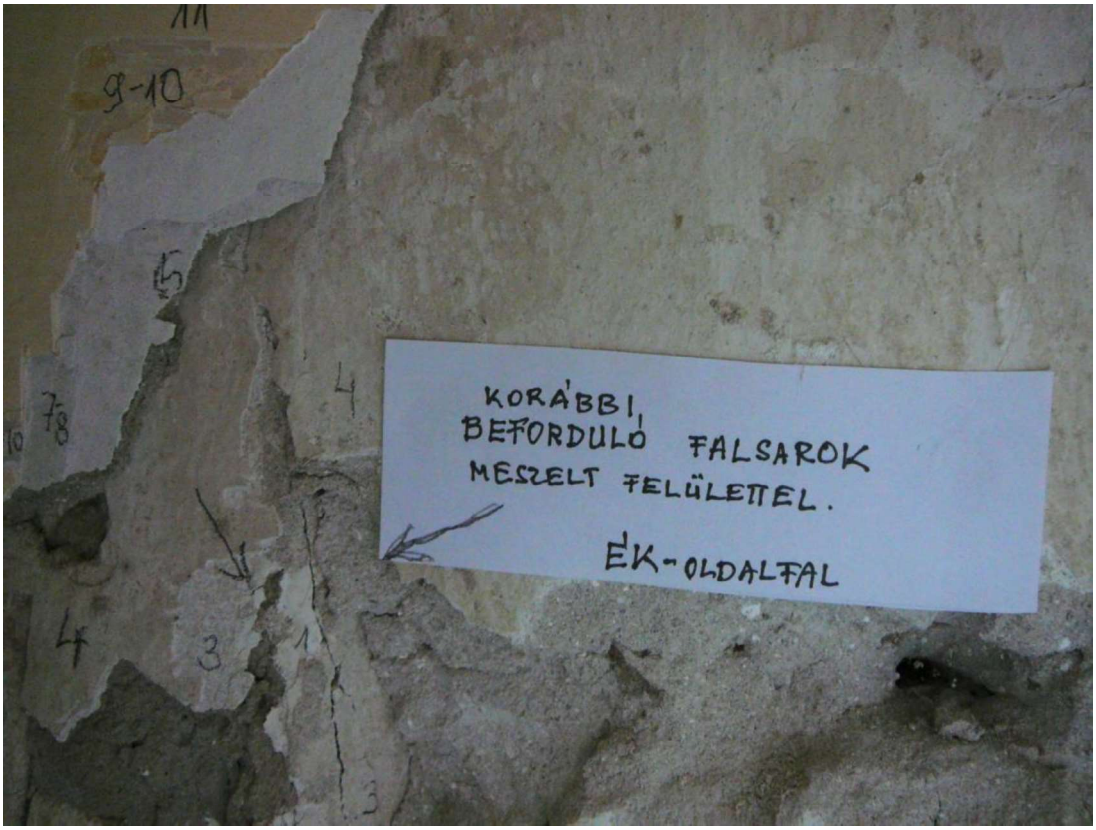
ÉK-i oldal kelet felé eső ablak melletti falsarok és két ablak közti oldalfal vizsgált területe. A jelenlegi saroktól mérve 21 cm-re balra előkerült a korábbi falsarok beforduló töredéke. Vertikális repedés is jelzi a korábbi falvégződést. Láthatók a nyílásszűkítő toldalék téglák, és keresztmetszetben a 2-5 cm vastag vakolat- és festőréteg. lábazaton biológiai károsítás nyoma.

Biológiai károsítás (kiszáradt gombahifák?) maradványa látható a táblásan leomló vakolat alatt a lábazaton. (ÉK-i oldal)

A két ablak közötti fal rétegsora. Lábazat felett jelenleg látszó papírtapéta. A (4)-es jelölésű réteg alatt fellelt korábbi vörös színnyomok láthatók.

(1)-es jelöléssel előkerült korábbi befordúló falsarok maradványa

Az ablakbélletbe nem fordul át a teljes rétegsor, a sarok is új kialakítású.

Az ablaknyílás mellett, jobb oldali falszakaszon 20 cm-nyi sávban megmaradt teljes rétegsorban a vörös festés (7-8) jelölésű, fehér meszeléseken található. Mellette jobbra új hozzávakolt felület.

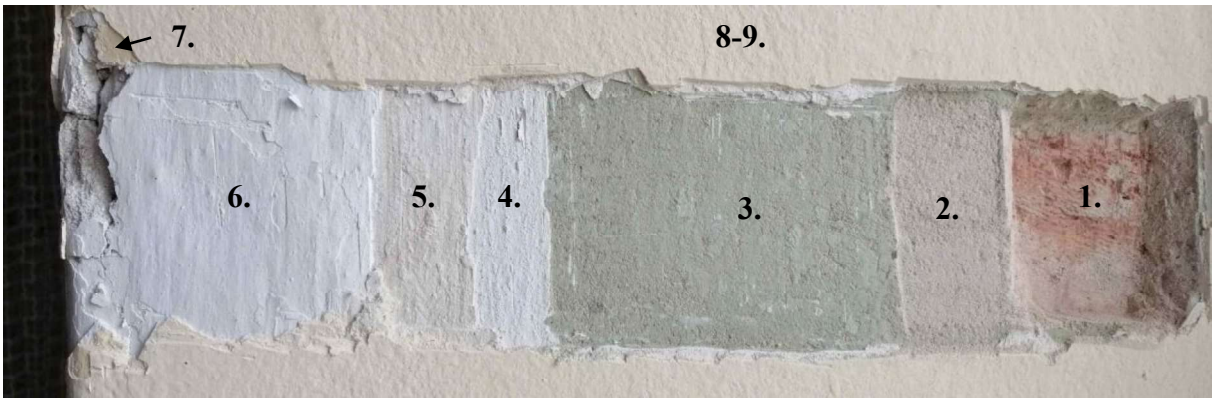
A vörös festésen szegfűmintás sablonált szürke festés volt. Fotón (9-10) jelölésű. Jobbra már javítóvakolaton lévő rétegek vannak. A kiegyenlítő vakolat szürkés, nagyobb mészszemcséket tartalmaz.

DNy-i, ÉNy-i oldalfalak kutatószondái (új rétegek, felújított)

ÉK-i oldal bal szélső ablak béllete homogén zöld festés nyomaival

Rétegrend: téglafalazat (1.), kb. 0,5 cm vastagságú, szürke, finomszemcsés vakolat (2.), homogén zöld meszes festés (3.), fehér ecsetbarázdált meszelés (4.),törtfehér ecsetbarázdált meszelés (5.), több fehér meszes festés (pontos rétegszám nem határozható meg) (6.), homogén, sötét sárga festés (7.), homogén, világos sárga festés (8.), legfelső világos sárga festés (9.).

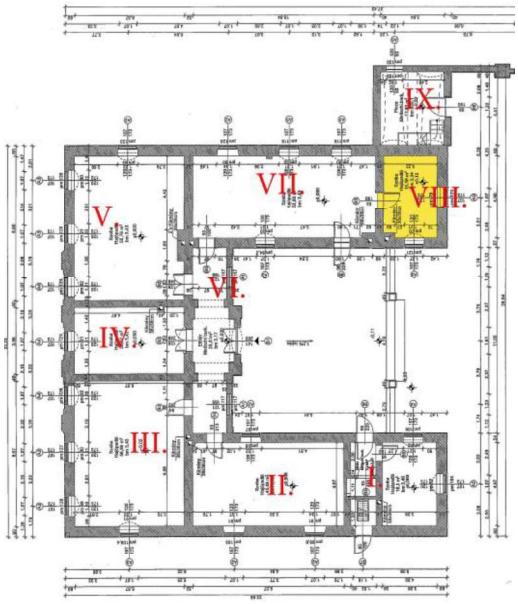

Kutatószonda a DNy-i ajtó felett

DNy-i ablak mellett közvetlenül nyitott kutatószonda az előkerült patronmintás díszítőfestés nyomaival

VIII. HELYISÉG

A kutatás eredménye:

A kutatás során megállapítható, hogy a helyiség ÉK-i és ÉNy-i fala nagymértékben felújított, a károsodások ezeket a területeket érintették a legjobban. Cementadalékos, szürke mészpettyes vakolaton, leginkább az ÉK-i oldalon, szinte teljes felületen, még egy réteg erős kötésű, sötétszürke cementes vakolat található, majd helyenként glettréteg és 1-2 fehér festés figyelhető meg. A vizesedés, és az ennek következtében létrejövő romlások miatt a szobát többször felújították, javították, tatarozták, ami különböző roncsolásokkal járt. Történeti rétegek csak kisebb területen, fragmentumokban maradtak meg. A DK-i ablak melletti oldalfalon, vályogtéglán, szürke mészpettyes vakolaton meszelések, majd egy világos és sötét rózsaszín alapon szürke fröcskölt mintás díszítőfestés maradványa, fekete íves lezáró vonallal, tárult fel a szondázás során. A falfestés csak egy kisebb töredékben maradt meg, az ablaktól balra 10-13 cm távolságban, egyenetlen vonalban, megszakad. Onnantól új, cementadalékos vakolat figyelhető meg, különböző homogén festésekkel, köztes glettrétegekkel.

A helyiség kutatást követő állapota:

Kis alapterületű, síkmennyezetes, kétablakos szoba az épület ÉK-i szárnyában. A falakon repedések, vizesedés nyomai, sóerózió okozta elválások, foltosodások, só-kikristályosodások, különböző vakolatjavítások, festékréteg hiányok láthatók. A romlások minden oldalt érintenek, beleértve a mennyezetet is. Kiterjedt cementes vakolatjavítások figyelhetők meg az ÉK-i és az ÉNy-i falakon.

A helyiség kutatás után (nézetfotók)

Rétegrendek:

DK-i ablakbéllet:

- vályogtégla/vályogvakolat
- átlagosan 1,5 cm vastagságú, szürke mészpettyes vakolat
- 3-5 mm vastagságú, sárgás finomszemcsés vakolat
- fehér meszelés
- kb. 3 réteg homogén, fehér meszes festés
- homogén törtfehér festés
- legfelső, látszó fehér festés

DK-i ablak melletti oldalfal:

- vályogtégla
- finomszemcsés szürke vakolat
- fehér meszelés
- világos szürke meszelés
- zöldes-szürke festés nyomokban
- **sötét és világos rózsaszín alapon szürke fröcskölt mintás festés, fekete íves lezáró vonallal (a díszítőfestés csak töredékben maradt meg)**
- fehér meszelés
- gletten sárgás festés
- homogén világos szürke festés
- fehér meszelés
- törtfehér meszelés
- 3-4 réteg fehér meszelés
- homogén világos szürke festés
- újabb fehér meszelések (pontos rétegszám nem azonosítható)
- homogén sötétszürke festés
- fehér festés
- világos szürke festés
- glett
- legfelső, látszó fehér festés

DK-i ablak feletti oldalfal:

- téglafalazat
- szürke mészszemcsés (mészpettyes) vakolat
- 3-5 mm vastagságú, sárgás finomszemcsés vakolat
- fehér meszelés
- homogén szürke festés
- homogén szürke festés
- glett
- legfelső, látszó fehér festés

DK-i ablak mellett jobbra eső oldalfal:

- téglafalazat
- szürke mészszemcsés (mészpettyes) vakolat
- 3-5 mm vastagságú, sárgás finomszemcsés vakolat
- 3-4 réteg fehér meszelés

- törtfehér, enyhén sárgás meszes festés
- glett
- legfelső, látszó fehér festés

Mennyezet DK felé (holker):

- szürke, erős kötésű mészszemcsés vakolat
- szürkés fehér festés
- helyenként glett
- legfelső, látszó fehér festés

Mennyezet DK felé:

- deszkázat, azon nádazat
- sárgás-szürke vakolat
- 2-3 réteg fehér meszes festés
- homogén világos szürke festés
- szürke, erős kötésű mészszemcsés vakolat
- helyenként glett
- legfelső, látszó fehér festés

ÉNy- oldalfal, ajtó mellett jobbra:

- erős kötésű, cementadalékos, szürke mészpettyes vakolat
- fehér glett
- legfelső, látszó fehér festés

ÉK-i oldalfal:

- szürke mészpettyes vakolat
- erős kötésű, sötétszürke cementes vakolat
- kb. 2 réteg homogén fehér festés
- legfelső, hámló fehér festés

A DK-i ablak mellett balra nyitott kutatószonda a rózsaszín díszítőfestés töredékével

Az ablak mellett közvetlenül világos rózsaszín, majd egy fekete, íves lezárócsík után sötétebb rózsaszín árnyalatú festés láthat. A díszítőfestés megszakad az ablaktól balra 10-13 cm távolságban.

A rózsaszín díszítőfestés az ablakbélletben már nem található meg. Valamint az ablak mellett jobbra eső falfelületen sem.

DK-i ablak mellett jobbra eső oldalfal rétegei: téglafalazat (1.), szürke mészszemcsés (mészpettyes) vakolat (2.), 3-5 mm vastagságú, sárgás finomszemcsés vakolat (3.), 3-4 réteg fehér meszelés (4.), törtfehér, enyhén sárgás meszes festés (5.), glett (6.), legfelső, látszó fehér festés (7.)

A DK-i ablak felett nyitott kutatószonda

A DK-i ablak feletti oldalfal szondája. Téglafalazaton, mészpettyes, szürke vakolaton megfigyelhető egy sárgás finomszemcsés vakolatréteg is. Majd különböző fehér és szürke homogén festések láthatók a legfelső, látszó fehér

A DK-i oldalfal alsóbb részei felújítottak, szürke mészpettyes vakolaton (1.) glettréteg (2.) és 1-2 fehér festés (3.) található.

A helyiség ÉK-i oldalfala a legrosszabb állapotú. Kiterjedt vizesedés, sókárok figyelhetők meg. A károsodások miatt a falat többször javították. Szürke mészpettyes vakolaton, még egy erős kötésű, sötétszürke cementes vakolat található, majd kb. 2 réteg homogén fehér festés és a legfelső, hámló fehér festés következeik.

Az ÉNy-i fal is felújított. Szürke mészpettyes vakolaton csupán egy glettréteg és 1-2 fehér festés található.

A mennyezet is rossz állapotú a vakolat sok helyen elvált a hordozó felülettől, repedések, szennyeződések is megfigyelhetőek. A terület érzékeny megtartású, a rétegek már kisebb rezgésre is potyogásnak indulnak.

A mennyezet rétegei kutatószondában: deszkázat, azon nádazat, sárgás-szürke vakolat, 2-3 réteg fehér meszes festés, ***homogén világos szürke festés****, szürke, erős kötésű mészszemcsés vakolat, helyenként glett, legfelső fehér festés*

III.3. NYÍLÁSZÁRÓ SZÍNVIZSGÁLAT

Mivel az épületben a legtöbb nyílászáró nem eredeti, cserélt, ezét az I. számú helyiség ÉK-i ablakának belső tokján és szárnyán végeztünk színezésre irányuló szondázó feltárást. A művészettörténeti kutatások alapján ebben a helyiségben találhatók korai, színvizsgálat szempontjából alkalmas nyílászárók. A belül jelenleg fehér színezésű ablakon a felső fehér, törtfehér festések alatt sötétbarna és zöld árnyalatok tárultak fel, melyek olajos kötőanyagú festékkel készültek. A vasrács fekete színezésű volt.

A fellelt rétegrend a következő:

- fa alap
- sötétbarna festés nyomokban
- zöld festés nyomokban
- sötétbarna festés (1-2 réteg)
- elsárgult, egykoron fehér színezés
- legalább 6 réteg fehér festés
- legfelső fehér festés

A rétegrend az ablaktokon, az ablakszárnyon is hasonló.

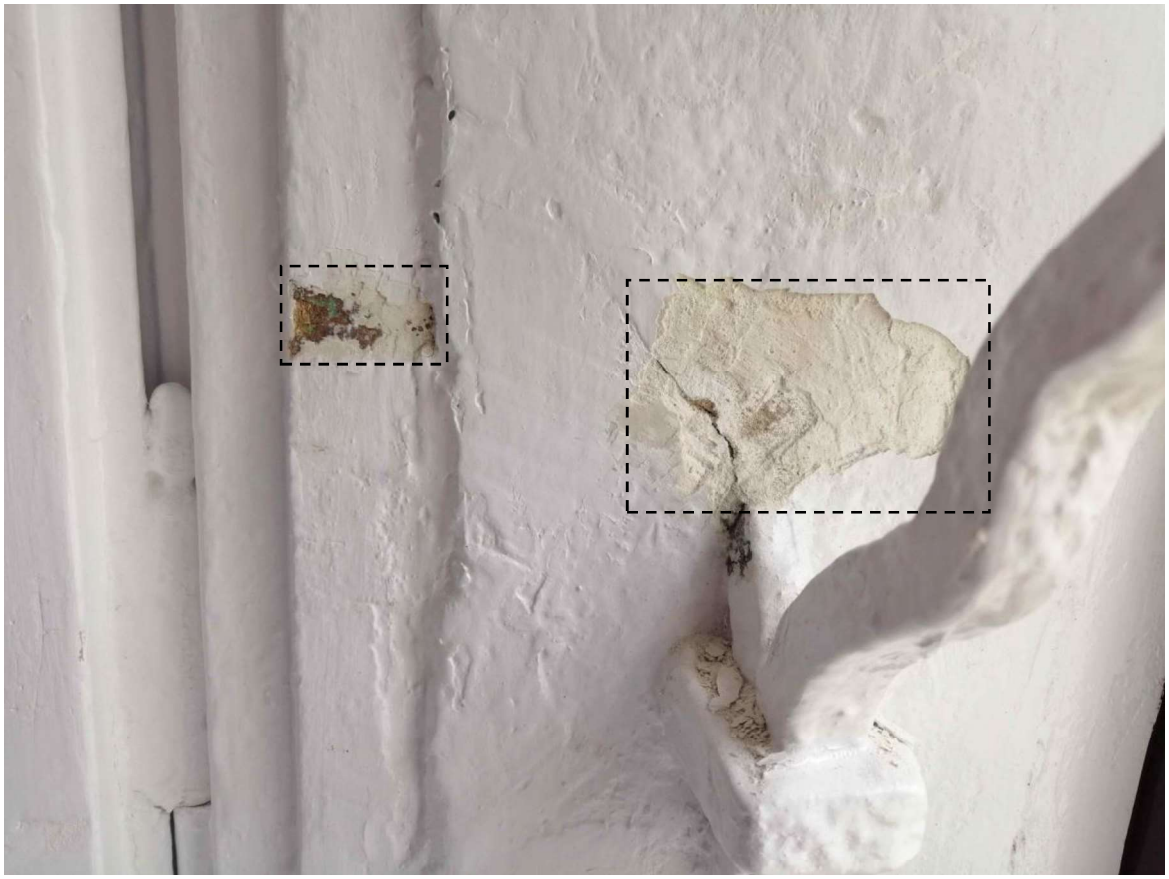
Az ablakbéllet kővázán - amelybe a rácsot rögzítették - is végeztünk szondázást.

Rétegrend:

- kő
- szürke vakolat
- fehér meszelés
- 3-4 sárgásra színeződött meszelés
- 3-6 réteg meszelés
- drapp festés
- glettelésen a jelenlegi fehér olajos kötőanyagú festés

Kutatási terület az I-es helyiség ÉK-i ablakán

A szondázás során a felső fehér, törtfehér rétegek alól sötétbarna és zöld színezések kerültek elő

Kutatószonda az ablaktokon

Kutatószondák az ablaktok és ablakszárny különböző pontjain

IV. ÖSSZEFOGLALÁS

A Dabas, Kossuth Lajos út 87. szám alatti egykori Zlinszky-kúria festő-restaurátori kutatása a Dabasért Közalapítvány felkérésére készült, az épületegyüttes külső, belső tereit érintő felújítás, korszerűsítés kapcsán. A vizsgálatok az épület egyes belső tereire (I., II., III., IV., V., VI., VII., VIII. sz. helyiség), a homlokzatokra, valamint egy korai nyílászáróra (I-es szoba ÉNy-i ablak) terjedtek ki. A megvalósult restaurátori szondázás indoka egyrészt a helyreállítási munkákhoz információk szolgáltatása, elvégzendő szakmai feladatok meghatározása, másrészt a történeti kutatásokhoz festésekre vonatkozó jelenségek, vizsgálati eredmények összegyűjtése, festő-restaurátori kutatási dokumentáció készítése volt. Az oldalfalakon kívül a kutatás részét képező mennyezeti rétegek vizsgálatára csak az I-es és a VIII-as helyiségben volt lehetőség, ahol ezen területek eredeti kialakításúak. A többi szobában álmennyezet található, csakúgy mint a belépőt fogadó folyosó esetében. Az eredeti mennyezetek az álmennyezetek kibontása után kutathatók, ezért kivitelezés közbeni restaurátori megfigyelés válhat szükségessé, a még rejtett információk dokumentálása, értelmezése céljából.

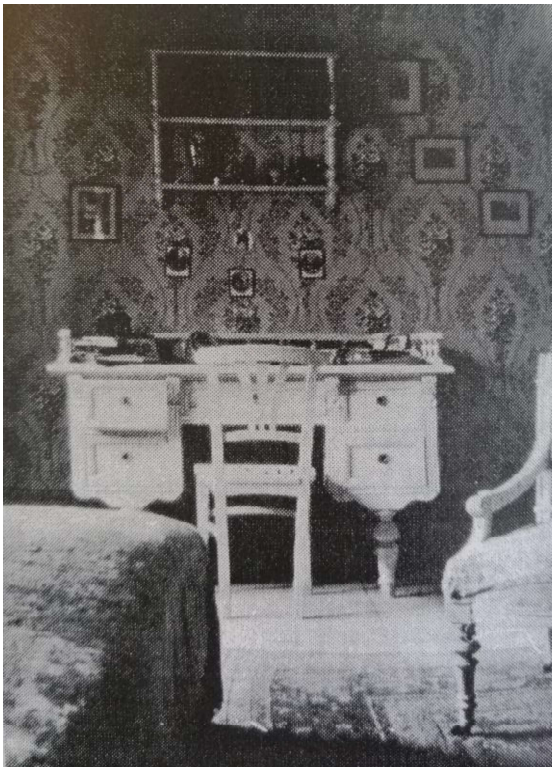
A szondázó kutatási eredmények ismeretében a következők állapíthatók meg: Az épületre jellemző a vegyes összetételű falazás. Kő, tégla, vályogtégla. A külső homlokzaton látszó szalmatörekes, szürke színű vályogtéglából képzett falazat a belső vizsgálatkor is előkerült. Jelenleg is jó megtartású, a rajta lévő vakolat is megfelelő állapotú. A mennyezeten is alkalmazták a vályogos tapasztott felületképzést, a belső terekben általános volt a fehérre meszelés.

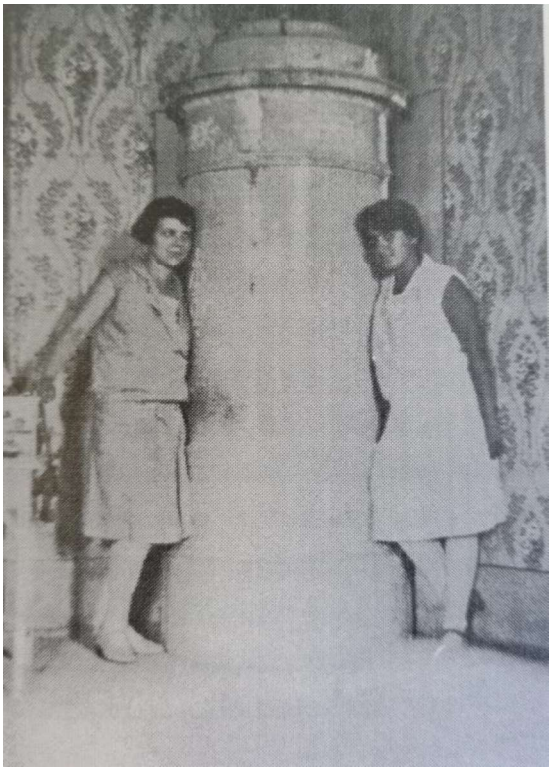
Jelenleg a homlokzat világos sárga, a tagozatok fehér színnel vannak kiemelve. Megfigyelhetők a különböző részletformálások, tagolások. A külső homlokzat korábbi felújításakor szinte teljes felületen leverték a vakolatot és erős kötésű szürke, cementadalékos anyaggal javították, mely a falak további vizesedését okozta. Jelenleg az alsó, lábazati rész vakolatát, körülbelül az ablakok magasságáig leverték, az így feltáruló részeken jól lehetett tanulmányozni az eredeti, csak nyomokban megmaradt, felületképzést. Az egy-két kisebb ponton fellelt eredeti mészhomok vakolaton legalsó rétegként fehér színezést (2-3 réteg vastag fehér meszes festés) azonosítottunk. Majd különböző árnyalatú okkersárga, illetve néhol zöld színezés nyomai figyelhetők meg. A kutatás alapján a homlokzat korábban egyszínű fehér lehetett, későbbi felújításokhoz köthetők a sárga színezések, illetve a jelenlegi több színű külső festés. Továbbá megállapíthatóvá vált, hogy az épület háromosztatú középrésze az udvar felől árkádíves tornácú volt, másrészt körben a homlokzatok jelenlegi vakolatképzése követte a megelőző átalakítás tagozatait. Feltehetően az eredeti épület egyszerűbb megjelenésű /felületképzésű volt.

A festő-restaurátori kutatás megerősítette, hogy kúriát számos felújítás, átalakítás érte. Az építéskori rétegek nagyrészt megsemmisültek. Az épület belsőben csak fragmentumokban található korábbi felületkialakítás és hozzá tartozó festésrétegek. Az oldalfalak többségén általánosan megfigyelhető erős kötésű, szürke, mészszemcsés vakolat nem építéskori, egy későbbi felújításhoz köthető felületképzés. A falakon egy-egy ponton korai (építéskori?) mész-homok vakolatok is megtalálhatók kisebb területeken. Általában legalsó rétegben fehér meszelés általánosítható. A falak díszítése későbbiekben színezett lehetett, de a színnyomok alapján már nem értelmezhető a megjelenés. A II., V., VII. és VIII. számú helyiségekben került elő díszítőfestés nyoma, kis töredékben. A folyosón látható stukkódíszítmény építéskori állapota visszaállítható, a díszítőelem restaurálható. A különböző korokban különböző időpontokban, más-más anyagokkal történt javítások miatt pusztult felületek között töredékben megmaradt védendő rétegek csak tanúfelületben javasoltak megóvásra. Egyes

terekben a lábazati rész erősen károsodott, ezen területek eltávolításának festő-restaurátori szempontból nincs akadálya.

Zlinszky János: A gyóni nagymamánál című könyvében[3] található – ún. lányszobát ábrázoló - archív fotókon megfigyelhető a falakon egy levél- és virágmotívumos, (megjelenéséből ítélve) tapéta borítás. Egy időben tehát tapéta is díszített egyes tereket.

Archív fotó az ún. lányszobáról a tapétázott oldalfalakkal

A legkorábbi nyílászáró vizsgálata szerint az ablak első rétegben sötétbarna, később zöld, majd ismét barna színezésű volt. Az ablakköz kávája kőanyagú, valószínűleg fehérre meszelt lehetett. A vasrács fekete festésű volt. A vizsgálati eredményeket összevetve a rendelkezésünkre álló archív fotókkal[4], jól látható, hogy egy időben valóban sötétre voltak festve a belső nyílászárók és ablakrácsok.

A helyreállítás a jelen festő-restaurátori szondázás és a későbbi falkutatás eredményeinek figyelembevételével tervezhető. A felújításoknál cementtartalmú, illetve erősen párazáró vakolatok, festékek használata nem ajánlott. Új, kiegészítő vakolatok esetén a hagyományos mész-homok vakolat, valamint sóképző anyagokat nem tartalmazó, alkáliszegény anyagok alkalmazása célszerű. A festéseknél a meszes kötőanyagú, légáteresztő festékek javasoltak. A kutatóablakok visszatakarása kizárólag reverzibilis anyagokkal történhet.

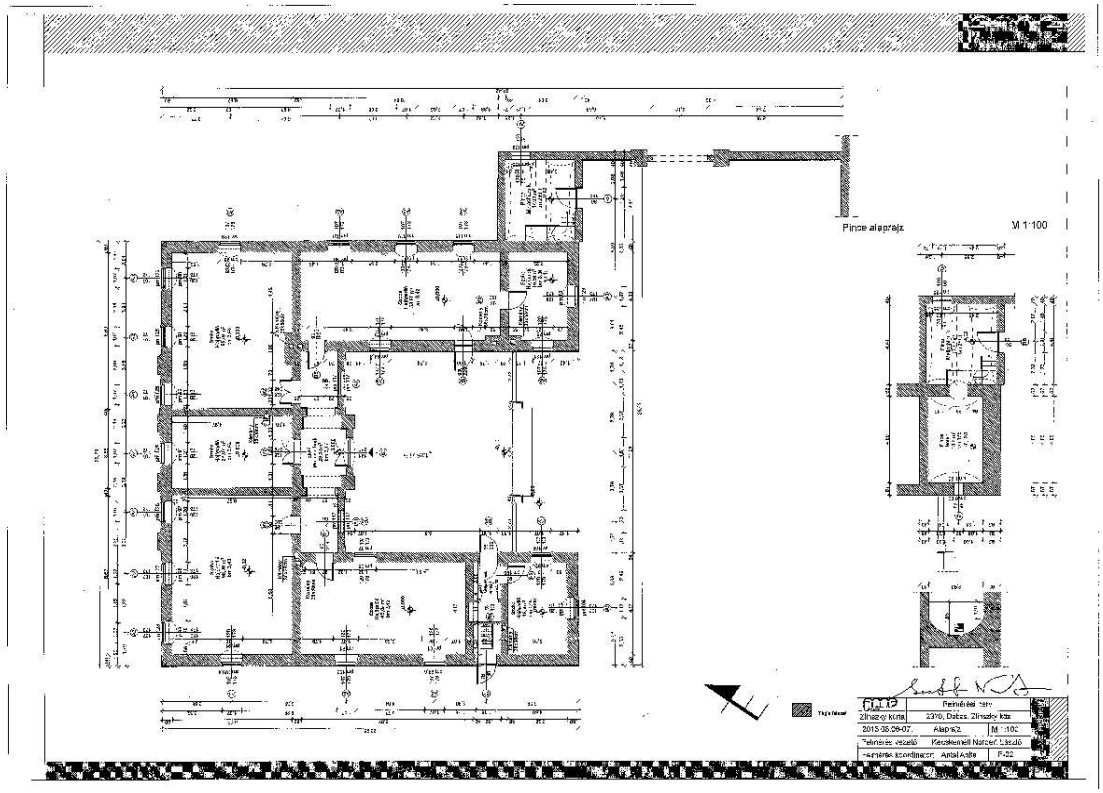
Felhasznált irodalom:

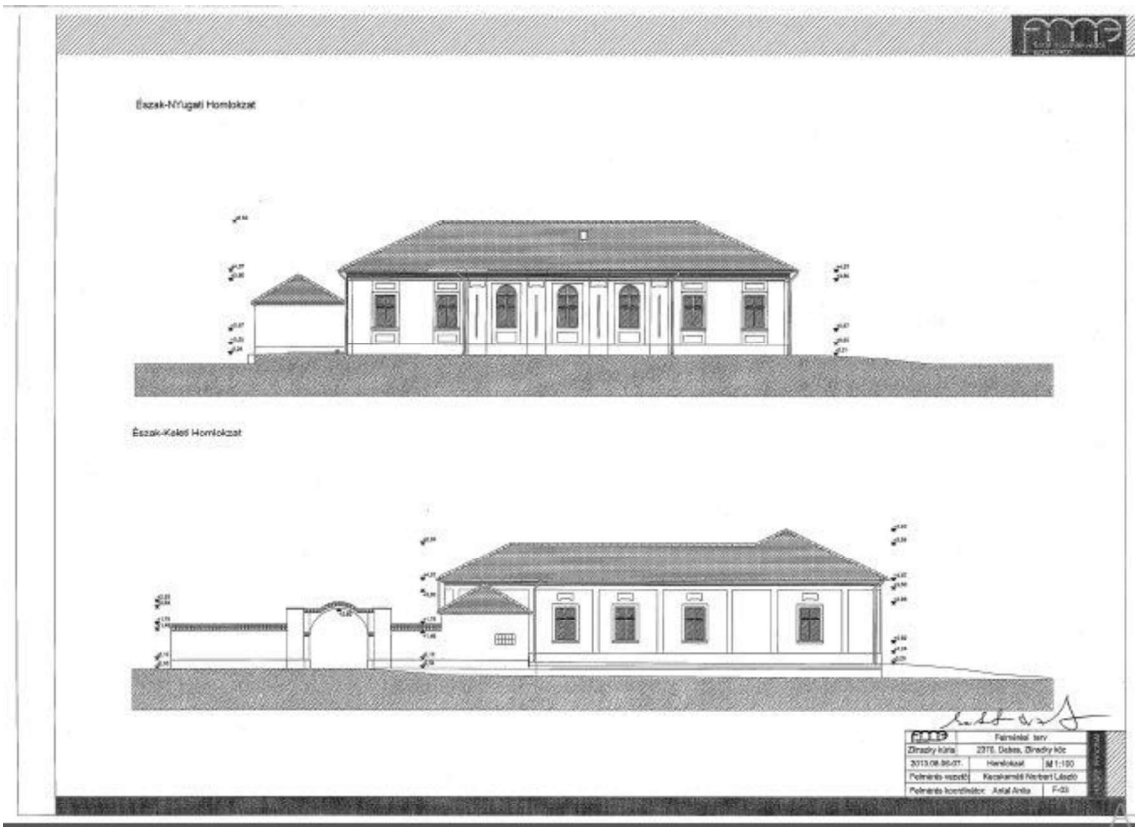
- Zlinszky János: A GYÓNI NAGYMAMÁNÁL, Igaz mesék gyerekkorunkból, Budapest, 1991.
- Zlinszky János: A GYÓNI ZLINSZKY-CSALÁD, Dabas, 2009.
- Virág Zsolt: Magyar Kastélylexikon, Pest megye kastélyai és kúriái, 2. kiadás: 2001.

[3] ZLINSZKY János: A GYÓNI NAGYMAMÁNÁL, Igaz mesék gyerekkorunkból, Budapest, 1991, pp. 34., 48.
[4] ZLINSZKY J., 1991. pp. 10., 13., 16.

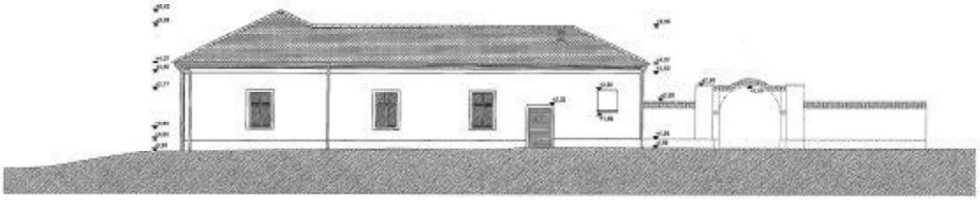
V. MELLÉKLETEK

V.1. Alaprajz és felmérési tervek

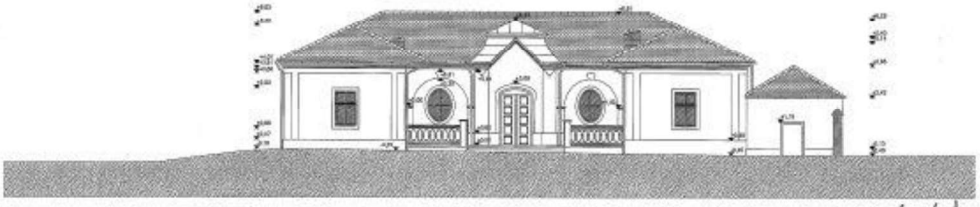

Dél-NY.-gati Homlokzat

Dél-Keleti Homlokzat

Felmérési terv	
Zilnszky kúria	2373, Dabas, Zilnszky tér
2013.08.30-07.	Homlokzat M 1:100
Felmérés készítő:	Kecskeméti Norbert László
Felmérés koordinátor:	Antal Anita F-04